Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 10 июль 1970 йил, жума ◆ № 160 (14.626). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ!

БУТУН КУЧ ҒЎЗА ПАРВАРИШИГА!

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми «Қишлоқ хўжалиги соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладини муҳокама этиб, кенгайтирилган қарор қабул қилди. Бу тарихий ҳужжатда партия раҳбарлигида мамлакатимизда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида қилинган ишларга якун ясалди ва уни янада шахдам қадамлар билан юксалтиришнинг кенг программаси белгилаб берилди.

Республикамиз меҳнаткашлари Пленум ҳужжатларини зўр мамнуният билан кутиб олдилар ва уни қишлоқ хўжалигини янада тараққий эттиришнинг жанговар программаси деб билмоқдалар.

Пленум қарорларидан руҳланган Хоразм область, Янгиариқ райони қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари янги ватанпарварлик ташаббуси билан майдонга чиқдилар. Улар республикамизнинг барча меҳнаткашларига мурожаат қилиб, пахтадан юқори ҳосил етиштириш, ҳар бир район, колхоз, совхоз, бўлим, бригада ва звенода ялпи пахта тоннасини кўпайтириш, сорти ва сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштиришга чақирдилар, бутун куч, техника воситаларини шу мақсад йўлига сафарбар этишга чорладилар. Янгиариқликлар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, юбилей йилида ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта ҳосили кўтарамиз, далалардан 80 минг тонна — планадагидан 15,4 минг тонна ва дастлаб қабул қилинган мажбуриятдагидан 10 минг тонна кўп пахта териб оламиз, бу КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорига амалий жавобимиз бўлади, демоқдалар.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Янгиариқ райони қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг бу ватанпарварлик ташаббусини маъқуллаб қарор қабул қилди. Область ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотларининг муҳим вазифаси пахтакор хўжаликларда янгиариқликлар ташаббусини кенг муҳокама қилиб, улардан ўрнак олиб, ҳар бир хўжаликда зиммага олинган мажбуриятларнинг сўзсиз тўла ва ошириб бажарилишини таъминлашга қаратилган тадбирлар белгилаш ва уни изчиллик билан амалга оширишдан иборат.

Янгиариқликлар чақириғини қўллаб-қувватлаётган Оққўрғон, Қарши, Избоскан, Хатирчи, Свердлов ва бошқа районларнинг пахтакорлари бутун куч, техника воситалари, резервларни ишга солиб, ҳар гектар ер, ҳар туп ғўзада тобора кўпроқ ҳосил нишоналари тўпламоқдалар ва тўла сақлаб қолмоқдалар. Кейинги кунларда республикамизда қардош Тожикистон, Туркманистон ва Озарбайжон республикалари пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадалари бўлдилар. Анъана бўлиб қолган ва ҳаётимизга сингиб кетган пахта экувчи республикалар мусобақаси шундай қудратли воситага айландики, бунинг натижасида қардош халқларнинг бир-бирларига кўрсатаётган оғаларча ёрдами янада кучайиб, у ёрқин самаралар бермоқда. Қардошларимиз бир неча кун мобайнида қанчадан-қанча область ва районларда, колхоз ва совхозларда бўлишиб, ишимиздаги тажрибаларни, ютуқларни кўрсатиш билан, юз бераётган нуқсонларни таъкидлаб ўтдилар.

Қардош республикаларнинг ўзаро текшириш бригадалари бир қатор колхоз ва совхозларда ғўза парваришида агротехника қоидалари бузилаётганини аниқладилар. Ғўзани суғориш, қатор ораларини юмшатиш чўзиб юборилаётир, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш яхши ташкил этилмаган. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ўзаро текшириш бригадаси раҳбарларининг ахборотини эшитиб қарор қабул қилди. Қарорда партия ва совет ташкилотлари раҳбарлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига ҳар бир хўжаликда экинлар парваришининг аҳволини ўрганиб чиқиш, ўзаро текшириш бригадалари аниқлаган камчиликларни тезда бартараф этиш чораларини кўриш вазифасини юклади. Ана шу вазифани бажариш — пахтадан мўл ҳосил етиштиришга мустаҳкам замин яратишнинг гаровидир.

Қорақалпоғистон Автоном республикаси хўжаликларида ғўзаларни суғориш, озиқлантириш ҳаддан ташқари кечиктириб юборилялти. Хўжайли, Чимбой районлари колхоз ва совхозларида чопиқ тракторлари тўла ишга туширилмаяпти, мавжудларининг иш унуми ҳаддан ташқари паст. Сирдарё области совхозларига қарашли пахта майдонларида бегона ўт ҳамон йўқотилган эмас. Озиқлантириш билан суғориш ва культивация орасида узилишга йўл қўйиляпти. Натижада ўсимликнинг ўсиш ва ривожланиши, ҳосил тўплаши кечикмоқда.

Деҳқон таъбири билан айтганда, июль ҳосилнинг тақдирини ҳал қилувчи ойдир. Кузда тарози босадиган, деҳқоннинг юзини ёруғ қиладиган, Ватан хазинасини бойитадиган пахта асосан шу ойда етиштирилади. Шундай экан, июль барча хўжаликларда пахтадан юқори ҳосил етиштиришда зарбдор ойдир. Ҳар туп ғўзада 7-8 тадан бўлиқ кўсак етиштирамиз! Июль ойининг шиори шундай бўлмоғи керак.

Сувдан фойдаланишда эгасизликка барҳам бериш керак. Оз сув билан катта майдонлардаги ғўзаларни қондириб суғориш, сув камчил жойларда пайкалларга эгат оралатиб сув тараш услубини қўллаш маъқулдир. Шунга эришиш керакки, июль ойида асат сувига камида икки марта қонмаган бирор туп ғўза бўлмасин.

КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорлари қишлоқ хўжалик ходимлари учун жанговар программадир. Область, район, шаҳар партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари бу тарихий ҳужжатда белгиланган улкан вазифаларни пропаганда ва агитациянинг энг таъсирчан форма ва методлари орқали меҳнаткашларнинг онгига сингдиришлари, уларнинг куч-ғайрати, билим-тажрибасини беш йилликнинг сўнгги йилида пахта ва бошқа хил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш юзасидан қабул қилинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилишига сафарбар этишлари керак.

Тошкент область, Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхозининг 4-бригада аъзолари янгиариқликлар ташаббусига қўшилиб, 100 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил кўтариш учун ғўза парваришини кучайтирмоқдалар. Суратда: илғор сувчи Х. Пўлатов.

А. Тўраев фотоси.

ОРЗУ УШАЛАДИ

Хушхабарнинг қанoти бор, дейдилар. Янгиариқ райони меҳнаткашларининг юбилей йилида пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 40 центнерга етказиши ҳақидаги хушхабарни ғўза парваришини кучайтираётган бир паллада эшитдик. Пахта мамлакатимиз енгил саноати учун муҳим хом ашёдир. Пахтани қанча кўп тайёрласак, шунча кўп даромад оламиз, турмушимиз янада фаровон бўлади. Энг муҳими — пахтакорлик номини шарафлаймиз. Шунинг учун ҳам янгиариқликлар ташаббусини чин юракдан кутиб олдик ва улар белгилаган тадбирларни маъқулладик.

Еримиз захкаш, бунинг устига ўтган йиллари вилт касали тарқалди. Шунга қарамай гектаридан 26-27 центнердан пахта хирмони кўтармоқдамиз. Янгиариқликлар мурожаатини муҳокама қилиб, ҳосилдорликни 32 центнерга етказишга аҳд қилдик.

Б. БАКИРОВ, Ҳ. ЯХЁЕВ, Р. АБДУКАРИМОВ,
Охунбобоев районидаги Ленин номли колхоз бригадирлари.

МЎЛ ҲОСИЛ ТЎПЛАЙМИЗ

Янгиариқликларнинг ажойиб ташаббуси бизни ҳам меҳнатда янгидан-янги зафарларга руҳлантириб юборди. Уларнинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланган ташаббусини ҳар тарафлама чуқур ўрганиб, биз ҳам янгиариқлик пахтакор дўстларимиз изидан боришга аҳд қилдик. Шу муносабат билан илгари олган мажбуриятимизни қайта кўриб чиқдик. Бригадамиз аъзолари 154 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнер эмас, балки 35 центнердан ҳосил етиштиришга қарор қилдилар.

Ҳозирги ишларимиз янгиариқликлар ташаббуси асосида олиб борилмоқда. Тўрт марта комплекс парвариш қилинган ғўзаларнинг ҳар тупида икки-учтадан кўсак бор. Июль ойи давомида кўсаклар сонини етти-саккизтага етказмоқчимиз. Бунинг учун ғўза праваришини янада авж олдирамиз. Чунончи, қатор оралари тағин икки марта узунасига ва кўндалангига культивация қилинади. Озиқлантиришни яқин кунлар ичида тўхтатамиз. Ғўзага кўпроқ «шарбат» суви оқизамиз. Сувчилар билан механизаторлар ҳамкорликда иш олиб боришяпти. Пайкалларни бирма-бир кўздан кечириб чиқишяпти. Етилган ерлар дарҳол культивация қилинмоқда. М. Ўралов, И. Абдураҳмонов сингари миришкорлар ҳар туп ғўзани қондириб суғоришяпти. Улар суғоришни то пахта очилганига қадар давом эттиришади.

Уммат ЭШБЕКОВ,
Сирдарё область Боёвут районидаги «Коммунизм» колхозининг бригада бошлиғи.

ЯНГИАРИҚЛИКЛАР ТАШАББУСИ ИЗИДАН

Қарши райони меҳнаткашлари Ватанга қўшимча 15 минг тонна пахта беришга аҳд қилдилар.

ЯНГИ МАЖБУРИЯТЛАР

Районимиз пахтакорлари янгиариқликларнинг мурожаатини мамнунлик билан кутиб олдилар. Деҳқон тилини деҳқон билади деганларидек, янгиариқликларнинг мурожаатида республикамиз «оқ олтин» миришкорларининг ўй-режалари, ҳис-туйғулари ўз ифодасини топган. 1970 йил доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги нишонланган юбилей йилидир. Бу йил давлат планини, зиммасига олган социалистик мажбуриятини бажармайдиган бирорта район, колхоз, бўлим, бригада бўлмаслиги керак. Биз янгиариқликлар мурожаатини муҳокама қилиб чиққач, пахта етиштиришни кўпайтириш юзасидан янги оширилган мажбурият қабул қилдик. Олдинги планга мувофиқ, 1970 йилда давлатга 45 минг тонна пахта етказиб беришимиз керак эди. Янги мажбуриятимиз бўйича бу рақамни 60 минг тоннага етказамиз, ёки планда кўзда тутилганидан 15 минг тонна кўп «оқ олтин» тайёрлаймиз.

Бунинг учун етарли шарт-шароит ва имконият бор. Районимиздаги ҳамма колхозлар ва совхозлар ўз имкониятларини ҳисоблаб кўриб, гектаридан олинадиган ҳосилни 5-6 центнер кўтаришга аҳд қилдилар. Масалан, К. Маркс номли колхоз 1200 гектар майдонда ипак пахта етиштиради. Хўжалик гектаридан 30 центнердан хирмон кўтариш ҳақида шартнома тузган эди. Янгиариқликлар мурожаатидан сўнг ипак пахта етиштиришни гектар бошига 5 центнер кўтариш ва ялпи ҳосилдорликни 35 центнерга етказишга қарор қилди. «Ленин йўли» колхози, «Партия XX съезди», Ульянов номли совхозлар ва бошқа хўжаликларнинг пахтакорлари ҳам ана шундай оширилган мажбуриятлар қабул қилдилар.

Сўз бердингми — устидан чиқ, мажбурият олдингми — бажар! Бизнинг шиоримиз шундай. Пахтадан юқори ҳосил етиштириш юзасидан қўшимча мажбурият қабул қилган пахтакорларимиз ваъдани амалий иш билан мустаҳкамламоқдалар. Шу кунларда пахта далаларида 463 универсал трактор тўхтовсиз ишлаб турибди. Ҳар бир универсал билан 6-7 гектар майдонда культивация ўтказилмоқда. Ишни янгиариқликлар мурожаати асосида ташкил қилиб, универсаллар сонини анча кўпайтирамиз, ҳар бир тракторнинг кунлик иш унумини 9-10 гектаргача кўтарамиз. Шунда июль ойида ҳамма майдонларда камида икки марта, ғўза ўсиш ва ривожланишдан орқада қолаётган участкаларда уч марта парвариш ўтказилишини таъминлаймиз.

Июль — мўл ҳосилнинг тақдирини ҳал қилувчи ой. Шуни эътиборга олиб, асосий кучни ғўза парваришига сафарбар этдик. Лекин ҳали фойдаланилмай келинаётган резервлар кўп. Масалан, колхозчилар, совхоз ишчиларининг анча қисми иккинчи даражали ишлар билан банд бўляпти, транспорт воситаларидан тўла фойдаланилаётгани йўқ. Эрта-индин далада ишлаётган пахтакорлар сонини 11.372 кишидан 14 минг кишига етказамиз. Бажарилаётган ишнинг сифати устидан қаттиқ назорат ўрнатамиз.

Катта майдонлардаги ғўзалар озиқлантириб бўлинди. Лекин озуқага муҳтож ғўзалар ҳам йўқ эмас. Ҳозир ўғит ташиётган транспорт воситаларини кўпайтирдик. Узоғи билан 15 июлгача ғўзаларга озуқа нормасини бериб бўламиз.

Район партия комитети колхоз-совхоз раҳбарларининг диққат-эътиборини меҳнаткашларнинг унумли ишлашлари учун қулай шароит яратиб беришга қаратаётир. Пахтакорлар мунтазам иссиқ овқат, яхна чой, мева билан таъминланяпти. Иш ҳақи вақтида берилялти, меҳнат илғорлари рағбатлантириляпти.

Ялпи пахта миқдорини аввалгига нисбатан 15 минг тонна кўпайтирамиз. Бу КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорига ва янгиариқлик пахтакор дўстларимизнинг мурожаатига амалий жавобимиз бўлади.

Б. ЭЛБОЕВ.
Қашқадарё область, Қарши район партия комитетининг биринчи секретари.

САБЗАВОТКОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети сабзавот, полиз экинлари ва картошка экиш ва тайёрлаш соҳасида областлар, районлар, колхоз ва совхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1970 йил июнь ойи якунларини қараб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи **Сурхондарё областига** (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Муродов,** область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Умаров,** область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Саидаҳмедов,** область совхозлар трестининг директори ўртоқ **Туропов)** берилди. Бу область сабзавот экиш планини 95 процент, шу жумладан, помидор экиш планини 103 процент, бодринг экиш планини 96 процент, пиёз ва саримсоқ экиш планини 149 процент карам экиш планини 59 процент, ош лавлаги экиш планини 101 процент, бошқа сабзавот экинлари экиш планини 80 процент, картошка экиш планини 76 процент, полиз экинлари экиш планини 96 процент бажарган. Сабзавот сотиш планини 44 процент, шу жумладан, карам сотиш планини 100 процент, бодринг сотиш планини 17 процент, сабзи сотиш планини 12 процент, пиёз сотиш планини 6,9 процент, бошқа сабзавот сотиш планини 35 процент, картошка сотиш планини 76 процент бажарган.

Қизил байроқ Самарқанд областидан олиб берилди.

Кўчма Қизил байроқ Андижон областининг **Москва районига** (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Отажонов,** район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Бадалов,** район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Иброҳимов)** берилди.

Бу район сабзавот экинлари экиш планини 102 процент, шу жумладан, карам экиш планини 111 процент, пиёз экиш планини 96 процент, бодринг экиш планини 124 процент, помидор экиш планини 124 процент, бошқа сабзавот экинлари экиш планларини 60 процент, полиз экинлари экиш планини 150 процент, картошка экиш планини 100 процент бажарган. Давлатга сабзавот маҳсулотлари сотиш планини 48 процент, шу жумладан, карам сотиш планини 87 процент, бодринг сотиш планини 28 процент, помидор сотиш планини 52 процент адо этган.

Қизил байроқ Тошкент областининг Калинин районидан олиб берилди.

Кўчма Қизил байроқ Тошкент областининг Калинин районидаги **Охунбобоев номли колхозга** (колхоз раиси ўртоқ **Жалилов,** партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Ҳакимов,** бош агроном ўртоқ **Эсонов)** берилди. Бу колхоз сабзавот экиш планини 95 процент, шу жумладан, карам, пиёз, бодринг ва помидор экиш планларини 100 процентдан, бошқа сабзавот экиш планини 70 процент, картошка экиш планини 111 процент, полиз экинлари экиш планини 100 процент бажарган. Сабзавот маҳсулотлари тайёрлаш планини 38 процент, шу жумладан, карам тайёрлаш планини 91 процент, пиёз тайёрлаш планини 85 процент, бодринг тайёрлаш планини 25 процент, бошқа сабзавот тайёрлаш планини 7 процент, картошка тайёрлаш планини 102 процент бажарган.

Қизил Байроқ Наманган районидаги Тельман номли колхоздан олиб берилди.

Кўчма Қизил байроқ Тошкент область Калинин районидаги **«Келес» совхозига** (совхоз директори ўртоқ **Абдувалиев,** партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Садриддинов,** ишчилар комитетининг раиси ўртоқ **Мазуркович,** совхоз бош агрономи ўртоқ **Қодиров)** берилди. Бу совхоз сабзавот экинлари экиш планини 103 процент, шу жумладан, карам экиш планини 79 процент, бодринг экиш планини 141 процент, помидор экиш планини 100 процент, сабзи экиш планини 73 процент, ош лавлаги, пиёз экиш планларини 100 процент, бошқа сабзавот экинлари экиш планини 127 процент, картошка экиш планини 100 процент бажарган. Давлатга сабзавот маҳсулотлари сотиш планини 22 процент, шу жумладан, карам сотиш планини 90 процент, бодринг сотиш планини 30 процент, пиёз сотиш планини 5 процент, бошқа сабзавот сотиш планини 7 процент, картошка сотиш планини 34 процент бажарган.

Қизил байроқ Тошкент область, Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхозидан олиб берилди.

Илғор сабзавоткорларни мукофотлаш учун Сурхондарё область ижроия комитетига, Андижон областидаги Москва район ижроия комитетига, Тошкент область, Калинин районидаги Охунбобоев номли колхоз ва «Келес» совхозига тегишли маблағ ажратилди.

СЎНГГИ СОАТДА

А. Н. КОСИГИН БАР ПРЕЗИДЕНТИ Ж. А. НОСИР БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

◆ 9 июлда СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин билан Бирлашган Араб Республикасининг Президенти, Бош министри Жамол Абдул Носир ўртасида суҳбат бўлиб ўтди.

Илгари муҳокама қилина бошлаган баъзи масалалар юзасидан фикрлашиб олиш давом эттирилди. (ТАСС).

ВАТАНПАРВАРЛАРНИНГ ЖАНГОВАР ҲАРАКАТЛАРИ

◆ ХАНОЙ, 9 июль. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги Каосан Патет-Лао агентлигининг маълумотларига асосланиб, қуйидагиларни билдиради: Тўла бўлмаган маълумотларга қараганда Лаос ватанпарвар кучлари июнь ойида бўлган жангларда душманнинг 2 мингга яқин солдатини сафдан чиқарганлар, ватанпарварлар Американинг 10 самолётини уриб туширганлар.

В. БРАНДТНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

◆ БОНН, Германия Федератив Республикасининг канцлери Вилли Брандт бу ерда ўтказилган матбуот конференциясида нутқ сўзлаб, Москвада дипломатик йўл билан фикрлашиб олиш куч ишлатмаслик тўғрисидаги шартномани тузиш ҳақида музокаралар олиб бориш учун «яхши замин вужудга келтирди», деди. «Германия Федератив Республикаси, деди Брандт, — Ғарб билангина эмас, балки Шарқ билан ҳам яхши муносабатларда бўлишни истайди».

(ТАСС).

Марра—50 центнер

Бригадамиз пахтакорлари янгиариқликлар мурожаатини ўқиб чиқдилар. Унда белгиланган тадбирларни тўла маъқуллаймиз. Пахта туфайли эл-юртга танилдик, иззат-обрў кўрдик. Шундай экан, пахтачиликни ривожлантириш, она-Ватанга иложи борича кўп ва юқори сорт «оқ олтин» етказиб бериш биз учун ҳам фарз, ҳам қарз.

Бригадамиз аъзолари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб ҳар гектар ердан олдинги 40 центнер ўрнига 50 центнердан пахта етиштиришга қарор қилдилар. Шундай мақсад билан яшаб, далаларда жавлон урмоқдалар. Шу кунга қадар тўртинчи комплекс ғўза парваришини тугалладик. Ҳар туп ғўзада юқори ҳосил етиштирилмоқда.

Биз пахта етиштиришни кўпайтиришда механизацияга таянамиз. Универсалчи Абдужаббор Ваҳобов ҳамма оғир ишларни ўз «пўлат оти»да бажаряпти. У узунасига ва кўндалангига культивация ўтказишни қизғин давом эттирмоқда.

Бошқа аъзоларимиз ҳам астойдил меҳнат қилаётирлар. С. Тиллаев, Р. Қамбаров каби сувчиларимиз ғўзаларни қондириб суғормоқдалар. Р. Турдалиева, О. Ортиқова каби чопиқчи қизларимиз кунлик дала ишлари графигини икки ҳиссага етказиб адо этаётирлар.

Ғўзамизнинг авжи яхши, ҳосил тугиши ҳам чакки эмас, лекин 50 центнерлик маррани эгаллаш учун июль ва август ойларида жуда қаттиқ меҳнат қилишга тўғри келади. Чунки ғўза парваришни яхши кўради, қанча ардоқласангиз, шунча кўп ҳосил тўплайди. Биз июль ойи охирига қадар ҳамма майдонларда камида икки марта комплекс парвариш ўтказишга аҳд қилдик. Янгиариқлик пахтакорларнинг чақириғи ялпи юксалишга эришишни таъминлайди. Бундан кейинги ишларимизни шу чақириқ асосида олиб борамиз.

Т. САТТОРОВА,
Балиқчи районидаги «Пахтакор» колхозининг бригада бошлиғи, СССР Олий Совети депутати.

9 июль ҒАЛЛА ЎРИМ-ЙИҒИМИ

Республика областларида ғалла ўрим-йиғими ва дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида

МАЪЛУМОТ

1-стун — бир кунда ўрилган майдон (гектар ҳисобида); 2-стун — мавсум бошидан буён (гектар ҳисобида); 3-стун — планнинг бажарилиш процентн, 4-стун — бир кунда тайёрлангав дон (тонна ҳисобида), 5-стун — мавсум бошидан буён (тонна ҳисобида), 6-стун планнинг бажарилиш проценти.

Андижон	—	8700	100,0	—	356	—
Фарғона	80	4559	93.0	13	369	—
Сирдарё	2346	167076	91,1	493	45619	111,3
Қашқадарё	3728	248057	86,5	—	63418	132,1
Самарқанд	8265	317960	85,8	1550	62474	107,7
Наманган	301	8501	83,3	—	457	—
Бухоро	385	8019	74,3	—	1597	—
Сурхондарё	1208	41916	68,5	—	8551	106,9
Тошкент	1517	60721	65,9	627	11817	107,4
Республика бўйича	17830	865509	84,2	2683	194658	117,3

КОСМОНАВТИКАНИНГ РИВОЖЛАНИШИГА ҚЎШИЛГАН МУҲИМ ҲИССА

МОСКВА УНИВЕРСИТЕТИДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Советлар Ватани — космонавтика ватанининг ўғлонлари — Андриян Николаев ва Виталий Севастьянов ўз жасоратлари билан ер юзидаги [illegible] одам ва унинг заковатининг беҳисоб имкониятларига бўлган кучли ишонч [illegible] тўлдирдилар. Космоснинг [illegible] навигаторлари планетамиз тевараги мисли кўрилмаган 18 кунлик учишдан кейин Ер [illegible]. Дарҳақиқат, одам космосда узоқ муддат яшай олади, шу учиш [illegible]ни одамлар[illegible]ди.

«Союз-9» космик кемасининг учиши [illegible] ғоятда қизиқ[illegible] 9 июль куни М. В. Ломоносов номли Москва давлат университетида бўлиб ўтган [illegible] йиғилган [illegible]т эл журна[illegible]ент якунла[illegible]ҳанликларини [illegible].

«Союз-9» кемасининг ор[illegible]т учишининг [illegible]лиги ҳамда [illegible]увчилари ик[illegible]қи Қаҳрамо[illegible] Совет Иттифо[illegible] Севастьянов би[illegible]нган матбуот [illegible] Фанлар ака[illegible] Ташқи ишлар [illegible]лган эди.

Матбуот конференциясида президиу[illegible]нги космик [illegible] таниқли со[illegible]т, кино, ра[illegible] илмий ва [illegible]нинг икки [illegible] гулдурос [illegible]кладилар.

СССР Фанлар академиясининг президенти академик **М. В. Келдиш** кириш нутқи сўзлаб, матбуот конференциясини очди.

Узоқ муддатли космик [illegible] экспери[illegible]дина-биологик [illegible] ва кенг кў[illegible] муваффа[illegible] маълум қил[illegible]ларининг кос[illegible] учун катта [illegible]кидлади пре[illegible].

Совет космик тадқиқотлар про[illegible] илмий-техни[illegible] ҳал қилишга [illegible]ида ёндошиш [illegible]. Илмий ва [illegible]ри учун узоқ [illegible]иялар яратиш [illegible] йўналишла[illegible] станциялар [illegible]емалар дои[illegible]иришга. Янги [illegible]авий экспе[illegible]ширишга им[illegible]қарадиган ор[illegible] космонавтика[illegible]тенсив тарақ[illegible] беради. Олим [illegible] учиши ана [illegible]м босқич бўл[illegible]оғида бошқа[illegible], туташтириш, [illegible]инининг ишлаш [illegible]ирилганлигини [illegible]мосдан туриб [illegible]а доир комп[illegible]илинганлигини [illegible].

[illegible]ки, одамнинг [illegible]га чиқиб бо[illegible] миқёсда тад[illegible] бойликларни [illegible]тириш учун, [illegible] кириб бориш [illegible]иятлар очиб [illegible] орбитал стан[illegible] олис космик [illegible]ик ва космик [illegible]инг одам ор[illegible]ўғрисида, кос[illegible]т қилишнинг [illegible]ари ҳақидаги [illegible] тўплаб бори[illegible]. Ер курраси [illegible] космик муҳит[illegible]ида космонавт[illegible]аатлар келти[illegible] тасаввур ҳо[illegible]н автоматнинг [illegible]и энг мақбул [illegible]ам муҳим иш[illegible] муддат сабот[illegible]б борилишини [illegible]смонавтиканинг [illegible]иётини шулар[illegible]иб бўлмайди.

[illegible]аётганда янги [illegible] қилинди, деб [illegible]монавтлар ор[illegible] учиш шароит[illegible]змига космик [illegible]аъсирини ўрга[illegible]мдаги медици[illegible]лар програм[illegible]. Бунда киши [illegible]иши, вазнсиз[illegible]яти пасайиш [illegible] алмашув про[illegible] томир систе[illegible]паратига, қон [illegible] таъсири маса[illegible]ди. Одамнинг [illegible]ни бошқариш [illegible] сифатида тад[illegible] қизиқ натижа[illegible]қиқот махсус [illegible] ёрдамида ба[illegible]рли босқичла[illegible]гини баҳола[illegible] медицина био[illegible]огик методлар [illegible].

[illegible]мосфераси ва [illegible]роцесслар тўғ[illegible]нг турли рай[illegible] сув юзи ҳамда [illegible]еография объ[illegible]да кўп маълу[illegible]ар бундан ав[illegible] кемаларининг [illegible] берган куза[illegible]рдилар. Маса[illegible]лентина Нико[illegible]ан Константин [illegible]айиш чоғидаги [illegible]ини олишган, [illegible] туриб эса би[illegible]к спектрлари [illegible] октябрь ойида [illegible] группа бўлиб [illegible]ай кузатишлар [illegible] М. В. Келдиш, [illegible]ини ишлаб чи[illegible] оптик хусусият[illegible] тақсимланиши тўғрисида янги қизиқарли маълумотлар олинишига имкон берди.

«Союз-9» кемасининг экипажи ҳам ернинг қош қорайиш чоғидаги ва кундузги уфқини фотосуратга олди ва спектрометрия қилди. Ана шу кузатишларнинг натижалари баландликка чиқиб борган сайин атмосфера қатламининг ёрқинлиги ва унинг структураси қандай ўзгариб боришини яхшироқ тушуниб етишга ёрдам беради. Космик кемаларни учириб бориш чоғида таянч мўлжал сифатида ишлатилувчи уфқ чизиғини аниқ белгилашда бу натижалар ғоят муҳим ҳисобланади, деди олим. Космонавтлар бошқа бир қанча астронавигацион экспериментларни ҳам бажардилар.

«Метеор» сунъий йўлдоши, «Союз-9» кемасининг экипажи ҳамда «Академик Ширшов» илмий-тадқиқот кемаси бирга қатнашувида ўтказилган қўшма метеорологик эксперимент натижалари ҳам катта қизиқишга сазовордир. Бундай экспериментларнинг метеорологлар учун, об-ҳавони анча аниқ прогноз қилиш учун муҳим аҳамияти бор. Чунки бундай экспериментлар атмосферанинг ҳолатини, қуруқлик ва жаҳон океанининг юзини, булут қопламларининг структурасини комплекс равишда ўрганиб чиқишга имкон беради. Ҳинд океани акваториясининг ғарбий қисми устида шу комплекс экспериментлар ўтказилди. Атмосферанинг турли қатламларидаги температура ва шамол тезлигини ўлчаш учун кемадан туриб радио зондлар учирилди. Шу пайтда ана шу территория устидан учиб ўтган «Метеор» йўлдоши 630 километр чамаси баландликдан бир қанча телевизион суратлар юборди, Николаев билан Севастьянов эса анча паст орбитада туриб шу районни кузатишди. Бултур «Союз-7» кемасининг экипажи, самолётлар ва ер устидаги экспедициялар қатнашувида ҳам худди шу тахлитдаги метеорологик эксперимент ўтказилган эди. «Союз» кемаларида ўтказилаётган тадқиқотлар, деб таъкидлади М. В. Келдиш, метеорологик прогнозларни такомиллаштиришдек муҳим амалий ишга катта ҳисса қўшади.

Мамлакатимиз Ленин юбилейи йилини фан, техника тараққиёти соҳасидаги янги-янги ютуқлар билан, коммунистик қурилишдаги янги-янги муваффақиятлар билан кутиб олди.

Совет космик тадқиқотлар программасининг бош йўли, деди пировардида М. В. Келдиш, космонавтиканинг ютуқларидан халқ хўжалиги эҳтиёжлари учун, илмий техника тараққиёти учун фойдаланишдан иборатдир. «Союз-9» кемасининг янги учиши ана шу йўлда қўйилган муҳим одимдир.

Академия президенти мард космонавтларни қизғин қутлади ҳамда космик фазони ўзлаштиришдек олижаноб ишда уларга янги-янги муваффақиятлар тилади.

М. В. Келдиш СССР Фанлар академиясининг президиуми СССРнинг космонавт учувчиси, илгари К. Э. Циолковский номидаги олтин медал билан мукофотланган А. Г. Николаевнинг космонавтикани ривожлантиришга қўшган муҳим ҳиссасини таъкидлаб, СССРнинг космонавт учувчиси В. И. Севастьяновга К. Э. Циолковский номидаги олтин медаль берилганлигини маълум қилди.

Йиғилиш аҳлининг гулдурос қарсаклари остида шу медаль космос қаҳрамонига топширилди.

СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **О. Г. Газенко**га сўз берилади.

Узоқ муддатли космик учиш шароитларининг одам функционал ҳолатига ва унинг ишчанлигига таъсирини яна ўрганиш медицина биологик тадқиқотларининг асосий мақсади, деди у. Бунинг учун юрак-қон томир системасининг функциялари, нафас олиш, энергия сарфи, марказий нерв системасининг аҳволи ва анализаторлар ўрганилди. Тегишли иш операцияларининг бажарилиши ҳамда махсус намуна ишлар бажарилиш сифатини баҳолаш асосида ишчанлик динамикаси тадқиқ этилди.

Биологик тадқиқотлар программасига мувофиқ космонавтларнинг актив қатнашувида баъзи экспериментлар ўтказилди. Вазнсизлик шароитининг ҳар хил тирик организм турларининг ўсиши, ривожланиши ва ирсиятига таъсирини ўрганиш ана шу тадқиқотларнинг умумий мақсади эди.

Космонавтлар А. Г. Николаев ва В. И. Севастьяновнинг учиши, деб давом қилди олим, одам космик учиш шароитларида узоқ муддат яшай олади, шу билан бирга самарали ишлай олади, деган ишончли хулоса чиқарилишига имкон берди.

Космонавтлар ниҳоятда кенг кўламдаги илмий тадқиқотлар программасини бажардилар, шу жумладан кўпдан-кўп медицина-биологик экспериментлар ўтказдиларки, булар вазнсизлик шароитининг киши организмига таъсирини ўрганишда олға янги қадам ташланишига имкон беради, деган умиддамиз.

О. Г. Газенко учиш чоғида олинган илмий материаллар хозирги вақтда ишлаб чиқилаётганлигини маълум қилди. Сўнгра у космонавтларнинг учиш чоғидаги ҳолатига доир дастлабки натижаларни, шунингдек уларнинг учишдан кейинги текширилишига доир баъзи натижаларни келтирди.

Андриян Григорьевич ва Виталий Иванович учиш чоғида ўзларини яхши ҳис қилдилар. Учиш программаси ғоятда тиғиз бўлишига қарамай, уларнинг иш қобилияти юксак даражада сақланди. Бироқ улар мураккаб экспериментларни бажариш ҳамда тиғиз иш кунининг охирида баъзан ўзларини бир мунча чарчоқ ҳис қилган бўлсаларда уйқудан кейин бардам бўлиб турдилар.

Учиш чоғида космонавтлар ўз аҳволларини кузатишларидан олинган ғоятда қизиқарли ва қимматли маълумотлар, шунингдек объектив тадқиқот маълумотлари киши организмининг вазнсизлик шароитига кўникиш хусусиятлари тўғрисида муҳим маълумот олинишига имкон берди. Учиш бошида ҳаракат қилиш, айниқса кеманинг бир жойидан иккинчи жойига ўтишга янги кўникма ҳосил қилиш учун маълум вақт талаб қилинган бўлса, уч-тўрт кун учишдан сўнг космонавтлар кема ичида бир жойдан иккинчи жойга бемалол ўта оладиган бўлиб қолдилар ва бундай ҳаракатни доимо назорат қилиб туриш талаб этилмади, яъни автомат тарзда бажарилаверди.

Тадқиқ этилаётган вегетатив сфера кўрсаткичлар томонидан ҳам вазнсизлик шароитларига кўникиш процесслари кўринди. Масалан, томир уриши дастлабки уч-олти марта айланишдаёқ учишдан аввалги миқдорга тушди ва сўнгра анча паст даражада сақланиб турди. Учишнинг 3-4 кунларида томир уриши, нафас олиш тезлиги ҳамда электрокардиограмма кўрсаткичлари муқимлашди. Бунда А. Г. Николаевнинг томир уриш тезлиги минутига 68—80 марта, В. И. Севастьяновники эса 60—70 марта атрофида бўлди. Жисмоний машқларни бажариш чоғида, шунингдек баъзи мураккаб экспериментлар қилинаётган пайтларда томир уриши тезлашди, албатта. Уйқу чоғида томир уриш тезлиги бир мунча пасайди.

Шуни айтиб ўтиш қизиқарлики, деб давом қилди олим, А. Г. Николаевнинг «Восток-3» кемасидаги биринчи учиши чоғидагига қараганда «Союз-9» кемасида учган пайтдаги томир уриш тезлиги шарт-шароитлари жиҳатидан бараварлашадиган участкаларда бир мунча пастроқ бўлди. Артерия қон томир босими бутун учиш чоғида тинч маҳалда амалда ўзгармади. Учиш давомида стандарт жисмоний зўриқишга юрак реакцияси муҳим ўзгаришларга учрамади.

О. Г. Газенко медицина-биологик кузатишларнинг дастлабки натижаларини таҳлил қилишда давом этиб айтдики, космонаатларда ҳаракат касаллик аломатлари бўлмаган. Космонавтлар учишнинг дастлабки даврларида гавда ёки бошларини бирдан энгаштирганларида ерда вестибуляр зўриқиш пайтларида вужудга келган сезгини эслатувчи сезгига дучор бўлганликларини маълум қилдилар. Бу нарса вазнсизлик шароитида вестибуляр реакция пайдо бўлиш бўсағаси бир мунча пасайишини кўрсатса керак.

Учиш чоғида космонавтларнинг иштаҳалари яхши бўлди. Чанқаш бир мунча камроқ бўлди. Бир кунда истеъмол қилинадиган сув миқдори (овқат таркибида бўлган сувни ҳам назарда тутганда) тахминан 1,6—1,8 литрга борди.

«Союз-9» кемасининг ҳаётни таъминлаш системалари кема бўлмаларида газ состави, температура, намлик ва атмосферанинг босими жиҳатидан белгиланган шароитларни қатъий сақлаб борди. Космонавтлар табиий маҳсулотлар сифатидаги овқат билан таъминланган эдилар, рационларнинг ўртача суткалик колорияси салкам 2 минг 600 килокалорияга борар эди. Олим меҳнат ва ҳордиқ чиқариш режимининг рационал тузилиши ишчанликни сақлашда муҳим роль ўйнаганлигини айтди.

Космонавтлар учиб қайтганларидан сўнг уларни кузатиш ва текширишдан муҳим маълумотлар олинди. Ерга қўниш куни космонавтларда ҳаракат доираси томонида ўзгариш юз берганлиги пайқалди. Уларнинг сезгилари центрифугада 2—2,5 бирлик миқдорида зўриқиш таъсирида бўладиган сезгиларга ўхшаб кетарди. Космонавтларнинг бошлари, қўл-оёқлари ва гавдаларининг бошқа қисмлари ғоятда оғир туюлди ва улар шуларнинг вазнини сезиб турдилар. Бундай ҳолат икки-уч кун чамаси давом қилди. Космонавтлар ерда ўнинчи кун бўлишларида статика ва ҳаракат амалда нормаллашиб бўлди.

Сўнгра олим узоқ муддатли вазнсизлик шароитининг мушак фаолиятига, юрак-қонтомир системасига ва қон таркибига таъсирини характерловчи маълумотларни келтирди. У физиологик функциялар ўзгариши учишдан кейинги ўн кун мобайнида асосан нормаллашиб бўлганлигини айтди.

Олим мана бундай хулосага келди: узоқ муддат вазнсизлик шароитида бўлишдан сўнг ерда яшашнинг одатдаги шароитларига мослашиш маълум қийинчиликлар билан ўтади ва физиологик системаларнинг вазнсизлик шароитига мослашишидан кўра бирмунча кўпроқ зўриқиши билан эришилади.

Илгари айтилганидек, учиш чоғида биологик тадқиқотлар ҳам ўтказилди. Дрозофиль, картошка, буғдой, арпа, пиёз ва арабидопсис уруғлари билан, хлорелла ва кўк яшил сув кўкатлари билан тажриба ўтказилди.

«Союз-9» кемасининг командири СССРнинг космонавт-учувчиси А. Г. Николаев минбарга чиқади.

Космик учиш омилларининг киши организмига узоқ муддат таъсирини ўрганиш ва даставвал одамнинг вазнсизлик шароитларида узоқ муддат ишлаш қобилиятларини текшириш «Союз-9» кемаси учишининг асосий мақсади бўлган эди, деди у. Одам вазнсизлик шароитида узоқ муддат бўлганидан сўнг ернинг тортиш кучи шароитларига ўтиши процессини ўрганиш масаласининг аҳамияти ҳам ундан кам эмас эди.

Ана шу масалаларни ҳал қилмоқ учун илмий-техникавий ва медицина-биологик тадқиқотлар ҳамда экспериментлар комплексини ўз ичига олган кенг кўламдаги программа бажарилди. Кема ва унинг системаларини янада такомиллаштирмоқ учун программада қуйидаги ишлар кўзда тутилганди:

— Қўл билан бошқариш ва мўлжал олдириш системаларини, шунингдек мустақил навигация воситалари қўллаш методларини пишиқтириш;

— Орбитани тўғрилаш системаларини, ерга тушишни бошқариш системаларини турли режимларда текшириб кўриш;

— Кема конструкцияси элементларини (қўзғалма механик узеллар, дарчаларни ва ҳоказолар) тадқиқ этиш юзасидан бир қанча экспериментлар ўтказилиши.

Учиш чоғида биз:

— Оптик асбоблардан фойдаланган ҳолда космик фазодан туриб ерни кузатишимиз, геологик картография ҳамда фойдали қазилмалар ётиши эҳтимол тутилган районларни аниқлаш мақсадларида геология-географик объектлар фотосуратини олишимиз;

— Атмосфера ҳодисаларини ҳамда қор қоплами ётиш чегараларини кузатишимиз ва фотосуратини олишимиз.

— Ер атрофи космик фазосида рўй берувчи ҳодиса ва процессларни қайд қилиб боришимиз керак эди.

Программада махсус медицина-биологик тадқиқотларга ҳамда космосда узоқ муддат учиш омилларининг киши организмига таъсирини ҳар томонлама ўрганиб чиқиш мақсадидаги махсус медицина-биологик тадқиқотлар ва экспериментларга катта ўрин берилган эди.

Учиш программасининг бажарилиши, космосдаги ҳаётимиз ва меҳнатимиз хусусида тўхталишдан аввал, деб давом қилди А. Г. Николаев, «Союз-9» кемаси ва бизнинг учишга қандай тайёргарлик кўрганлигимиз тўғрисида қисқача гапириб ўтмоқчиман.

«Союз-9» кемаси бундан аввалги «Союз» типидаги кемаларга ўхшаб кетади. Узоқ муддатли учиш программасига мувофиқ кемада космонавтларнинг иш ва ҳордиқ чиқариш шароитларини яхшилаш зарурати билан боғланган баъзи ўзгаришлар киритилган эди. У ажойиб космик кемадир. Ер атрофи космик фазосини ўрганиб чиқиш учун кемада кўп ишлар қилса бўлади.

Бизнинг учишга тайёргарлик кўришимиз бир неча босқичдан иборат бўлди. Охирги босқичда биз белгиланган учиш программасига мувофиқ «Союз-9» кемасининг ўзида учишга тайёргарлик кўрдик. «Союз-9» кемасининг хусусиятлари, унинг мўлжал олдириш ва ҳаракатни бошқариш системалари, ҳаёт таъминоти системалари, энергия манбалари, кемани тушириш ва ерга қўндиришни бошқариш системалари айниқса чуқур ўрганиб чиқилди. Илмий тадқиқотлар ва экспериментларни бажариш методларини ўзлаштириш ва пишиқтиришга тайёргарлик чоғида алоҳида ўрин берилди.

Бундан ташқари, машқлар ўтказиш процессида кемада системалар ишдан чиқиб авария вазиятлари пайдо бўладиган ҳолда экипаж қандай ҳаракат қилиши ҳам пишиқтирилди. Космонавт учиш чоғида ҳеч қандай кўнгилсиз воқеа бўлмаганлиги ва шунинг учун тайёргарлик чоғида ҳосил қилинган шу тахлитдаги малакаларга эҳтиёж бўлмаганлигини айтади.

Медицина-биологик тадқиқотлар соҳасида ҳам анча ишлар қилинди. Умумий жисмоний тайёргарлик анчагина вақтни эгаллади. Жисмоний тайёргарликни ташкил этишда бевосита космик кеманинг ичида бажариладиган жисмоний машқлар комплексининг ишлаб чиқилиши алоҳида ўрин эгаллади. Бу машқлар учиш чоғида ва ерга қайтиб келганимизда яхши ишчанлигимизни сақлаб қолишимизга имкон берди.

Биз ўз соғлиғимизни ўзимиз назорат қилиб туриш ва бир-биримизнинг соғлиғимизни назорат қилиб туриш, зарурат туғилганида, бир-биримизга шошилинч ёрдам кўрсатиш методларини ҳам ўзлаштириб олдик.

Ушбу учиш программасининг бажарилиш процесси, деди космонавт, кемани мўлжал олдириш билан боғланган кўпдан-кўп динамик операциялар билан характерлидир. Биз бундай операциялардан неча ўнларини бажо келтирдик. Кўпгина экспериментлар ва кузатишлар ўтказиш учун кемани олдиндан мўлжал олдириш ва шу вазиятини гироскоплар ёрдамида муқимлаштириш талаб қилинарди. Одатда бундай ишлар қўлда бажарилар, баъзида эса автомат режимга ҳам ўтиб турилардй. Биз Қуёш батареяларининг панелларини қуёшга ҳолатга ўтказиш мақсадида қарийб ҳар куни кемани ўнглаб турардик. Бу ишларнинг ҳаммаси қўлда бажарилди.

Учиш чоғида Ернинг соя томонида эканмиз, кемани бир неча марта ерга ўнглаб бурдик. Бунда автомат, ярим автомат, шунингдек қўлда бошқариш режимларидан фойдаландик. Масалан, бешинчи марта айланишда орбитани биринчи бор тўғрилаганимизда Ернинг соясида эканмиз, кеманинг мўлжал олиш аниқлигини назорат қилиб турдик ва терминатор районида двигателни ишга солдик.

А. Г. Николаев учиш чоғида экипаж кемани мўлжал олдириш ва ҳаракатини бошқариш системаларида ишлатилувчи бир қанча янги асбобларни синовдан ўтказганлигини маълум қилди. Жумладан, кема кўриш миқёси кенг оптик индикатор ёрдамида берилган турли бурчаклар билан офтобга қаратилаётганида уни бошқариш синаб кўрилди. Бу нарса жуда қулай бўлиб чиқди. Шундан кейин экипаж кемани ана шу индикатор ёрдамида энг мақбул бошқариш методини ишлаб чиқди ва кемани «қияма қилиб буриш» деб аталувчи буришлар чоғида шу методдан фойдаланди. Кемага зарур иссиқлик режимини таъминлаб туриш ҳамда кема ичида электр энергияси истеъмоли бирмунча оз бўладиган пайтларда буфер батареяси нормал иш режимини сақлаб турмоқ учун кема қуёшга нисбатан муайян бурчак билан мўлжал олдирилаётганида шу тахлитдаги буриш ишлатилади.

Учиш процессида орбита уч марта тўғрилаб қўйилди. Бунда қўл режими, шунингдек автомат режими ишлатилди. Программада элликдан ортиқ турли экспериментлар ўтказиш кўзда тутилган эди. Учиш чоғида шуларнинг ҳаммаси бажо келтирилди, чунончи, экспериментларнинг ҳар бири бир неча мартадан бажарилди.

Учиш программасига мувофиқ, деб давом қилди космонавт, ҳар биримиз турли операциялар ва экспериментларни муайян изчилликда бажариб туришимиз керак эди. Биз кўпчилик экспериментларни бир-биримиздан мустақил ҳолда бажарган бўлсак, биргалашиб ўтказиладиган экспериментлар ҳам кўп эди. Булар — кемани муайян тарзда мўлжал олдиришни талаб қилувчи тажрибалар асосан биргалашиб бажарилди.

Космосдаги ишимиз етарлича қулай шароитларда ўтди: ишлаш ва ҳордиқ чиқариш учун зарур бўлган ҳамма нарсалар «Союз-9» кемасида муҳайё эди.

Бутун учиш чоғида иштаҳамиз яхши бўлди, нормада нима кўзда тутилган бўлса, шуларнинг ҳаммасини пок-покиза туширдик. Борщ, харчо шўрва, кофе каби иссиқ овқат ва ичимликларни маза қилиб тановул қилдик. Ортиқ сувсамаган бўлсакда сувни хоҳлаганча ичдик. Биз махсус уйқу қопчиқлари ичига кириб олиб ухладик. Тез ухлаб кетар эдик, уйқумиз қаттиқ эди. Бир вақт уйқуда бояги қопчиқдан чиқиб кетибман. Кўзимни очсам орбитал бўлманинг шифтига чиқиб кетган эканман. Уйқудан кейин ўзимизни ҳамиша бардам, тетик ҳис қилар эдик. Учиш чоғида кунига икки марта жисмоний машқлар комплексини бажо келтириб турдик. Жисмоний машқ қилиш бизга ғоятда ёқарди.

Учиш программаси бажарилиб бўлгач, ўн саккизинчи кун кема тормоз импульси бериш учун мўлжал олдирилди. Белгиланган вақтда тушириш программаси ишга солинди. Тормоз двигателининг ишлаши натижасида кеманинг орбитал тезлиги пасайиб, ер сари учиш траекториясига ўтди. Орбитал бўлма ҳамда асбоб агрегат бўлмаси туширилувчи аппаратдан ажратиб юборилгач, кемани ерга тушириш системаси ишга тушиб, аппаратнинг аэродинамик сифатидан фойдаланган ҳолда бошқариладиган тарзда ер атмосферасига кириб боришини таъминлади. Ер атмосферасининг зич қатламларига кириш чоғида қарши ҳаво оқимидан шовқин зўрайиши яхши сезилиб туради. Атмосфера орасига кириб олганимиздан сўнг зўриқиш кучи равон кўпайиб борди. Аммо бу куч уч-тўрт бирликдан ошиб кетмади. Кема белгиланган районга оҳиста қўнди.

Биз космосда учишни яхши ўтказган бўлсакда, очиғини айтганда, ерга қўнганимиздан сўнг ердаги ҳаёт кечириш шароитларига қайтиб кўникиш ёки медиклар тили билан айтганда реадаптация ҳодисасида баъзи қийинчиликлар вужудга келиши мумкинлигини кутмагандик. Ерга қўнганимиздан сўнг ўзимизни креслодан кўтариб олишимиз қийин бўлди. Кеманинг туйнуги очилганидан сўнг излаш группасидаги ўртоқларимиз туширилувчи аппаратдан чиқиб олишимизга кўмак беришди. Ўн саккиз кунлик вазнсизлик шароитидан сўнг бутун гавдамиз (қўлларимиз, оёқларимиз, бошимиз) бирдан оғирлашиб кетди. Ўзимизни худди центрифугада чоғроқ зўриқиш таъсирида тургандек ҳис қилардик. Биринчи кун ана шу зўриқиш тахминан икки-та бирликка ёки эҳтимол ундан сал кўпроқ бирликка баравар келадигандек туюларди. Ундан кейинги кунлар зўриқиш секин-аста камайиб бориб, бешинчи-олтинчи кун батамом йўқолиб кетди. Ҳозир ўзимизни яхши ҳис қиляпмиз, соғлиғимиз жойида.

Пировардида А. Г. Николаев «Союз-9» кемасининг ўн саккиз кунлик учишидан сўнг киши яшайдиган узоқ муддатли орбитал станциялар яратиш ва уларнинг ишлашида келажакда одамнинг актив қатнашуви тўғрисида анча ишончли гаплар айтиш мумкин, деди.

Сўнгра «Союз-9» кемасининг борт инженери, СССРнинг космонавт-учувчиси **В. И. Севастьянов** сўзга чиқди. У бундай деди: — Мен борт системаларининг иши тўғрисида гапириб беришим керак. Лекин бу докладим: «Кеманинг барча системалари ва ускуналари эътирозсиз ишлади» деган сўзлардан иборат бўлиб чиқади. Шунинг учун ҳам мен бошқа масалалар хусусида тўхталаман.

Узоқ муддат учиш шароитларида «Союз-9» кемасининг системаларини синаб кўриш, кемани навигация қилдириш ҳамда ҳаракатини бошқариш системаларининг янги асбобларини пишиқтириш, кеманинг конструктив ва динамик характеристикаларини ҳамда ташқи тойдирувчи омилларни аниқлаш техникавий экспериментлар олдида турган мақсад эди.

Учиш чоғида юлдузларга қараб мўлжал олдирувчи янги автомат датчик синаб кўрилди. Бу датчик ёруғлик нурлари берувчи халақитлар кўп бўлганида кемани пухта ва аниқ мўлжал олдирилишини таъминлайди. Синашлар шу асбобни чиниқтиришга ҳамда унинг характеристикаларини энг яхши тарзда танлаб олинишига имкон берди. Ернинг соя томони устидан учиш чоғида кемани қўлда ерга қарата мўлжал олдирилишини таъминловчи визуал оптик электрон асбоб синовдан муваффақиятли ўтди.

Мустақил орбитал навигация методлари ва воситаларини пишиқтириш бўйича экспериментлар ўтказиш давом эттирилди. Жумладан, биз айланиш даврини аниқладик, учиш баландлигини ўлчадик, ердаги нишонлар ва юлдузларга қараб бурчак ўлчаш ишларини бажардик. Кема орбитасининг барча элементлари ана шу ўлчаш натижаларига қараб аниқланди ҳамда траекториясини қанчалик тўғрилаш кераклиги ҳисоблаб чиқилди. Кемадаги ҳисобловчи воситалардан фойдаланган ҳолда навигация масалаларини чаққон ҳал қилинишини таъминловчи методика ҳам учиш чоғида пишиқтирилди. Учишни бошқариш системаси қўшоқ бўлиши ва бошқариш пухталигини ошириш мақсадларида шундай методикадан фойдаланилиши мумкин.

Кеманинг конструктив характеристикаларини ўрганиб чиқиш билан боғлиқ бир қанча экспериментлар ўтказилди. Вакуум шароитлар ҳамда кема бир томонлама иситилишидан кемада вужудга келувчи ўзгаришлар ўлчанди. Кеманинг инерция характеристикалари равшанлаштирилди, инерция моментлари ҳамда инерция бош ўқларининг жойланиши аниқланди. Космик муҳит шароитларида аниқ механизмлар ҳамда оптик узелларнинг ишлаши ўрганиб чиқилди.

Биз мўлжал олдириш ва муқимлаштириш системалари гироскопик асбобларининг аниқлик характеристикаларини оптик воситалар ёрдамида чиқардик. Бутун учиш чоғида оптик сезгир элементларнинг пухта ишлашини таъминловчи янги ғоят аниқ илюминаторларни синаб кўриш ҳамда шуълаланувчи зарраларнинг табиати, динамикаси ва ёрқинлик характеристикаларни тадқиқ этиш давом эттирилди.

Учиш процессида кеманинг динамик характеристикаларига ва бошқарилувчанлигига аэродинамик ҳамда гравитацион тойдирувчи моментларнинг таъсири баҳоланди.

Биз узоқ космик учишда экипаж ҳаёт фаолиятини таъминловчи турли системаларни батамом синаб кўрдик ва қимматли материаллар келтирдик.

Техникавий экспериментларнинг дастлабки натижалари кутилганига тўла мос келмоқда, деб таъкидлади космонавт. Учиш чоғида кеманинг ҳамма системалари нормал ишлади, шуни комил ишонч билан айтишимиз мумкинки, «Союз» кемаси космик фазо шароитларида одамнинг узоқ муддат бўлишини таъминлашга қодирдир.

Сўнгра В. И. Севастьянов медицина-биологик тадқиқотларга тўхталди. Экипаж вестибуляр аппарат функцияларини, ташқи нафас олиш функцияларини, артериал босим динамикасини, киши терисининг оғриқ сезиш характерини, кўзнинг контраст сезгирлиги ҳамда кўриш аппарати характеристикаларининг сақланиб қолишини, қўлнинг мушак кучи ва мушак бўғин сезгирлигини тадқиқ этишга доир экспериментларни бажарди.

Айтиб ўтилган шу экспериментларнинг ҳаммаси космонавтларнинг ҳолатини назорат қилиш мақсадининг ўзи билангина эмас, шу билан бирга асосан киши имкониятлари унинг барча органларининг узоқ муддатли космик учиш шароитларида нормал ишлай олишини янада чуқурроқ ўрганиш мақсадларини ҳам кўзда тутган эди.

Энг мақбул ҳаёт таъминот системасини тузиш, шунингдек илмий асосланган овқат рационини ва сув истеъмолини ишлаб чиқиш учун маълумотлар олиш мақсадида учиш шароитларида космонавтлар қанчалик энергия сарфлаганликлари ҳисоблаб чиқилди.

Биз турли учиш босқичларида космик кемани қўлда бошқариш процессларига ўтилишини тадқиқ этиш юзасидан бир қанча экспериментлар бажо келтирдик. Бу экспериментлар кема ичидаги махсус тақлид машинасида ўтказилиб, бошқаришдаги турли динамик режимлар шу машина ёрдамида моделлаштирилди. Бу экспериментлар одамнинг бошқариш системасининг асосий бўғини сифатидаги «Вазифа функциясини» аниқлаб олишга имкон беради.

Учиш процессида ўтказилган биологик экспериментлар генетика ва цитологиянинг баъзи масалаларига доир қизиқарли материал беради.

Халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган экспериментлар катта ўринни ишғол қилди. Биз учиш чоғида булутларнинг фазовий структурасини ўрганиш, қор босган районлар чегарасини аниқлаш, бўрон, пўртана ва тропик циклонларни аниқлаш мақсадларида бир қанча кузатишлар ўтказдик ва фотосуратлар олдик.

Биз ер куррасининг айрим районларидаги об-ҳавонинг аҳволи қандай эканлиги тўғрисида ердан берилган саволлар олдик, тегишли кузатишлар ўтказдик ва бунинг натижаларини ерга маълум қилдик. Метеорологик ҳодисалар тўғрисида кемадан туриб берилган маълумотлардан об-ҳаво хизмати оператив ишида фойдаланилди.

Космонавт ер юзидаги географик ва биологик объектларнинг фотосуратларини олиш тўғрисида гапириб, фойдали қазилмалар излаш учун мавжуд геологик карталарни муфассаллаштириш ҳамда янгиларини тузиш ушбу экспериментнинг асосий мақсадлари эди, деди.

Шимолий Кавказ, Каспий денгизи ва Орол денгизи, Қозоғистон ва Ғарбий Сибирь районларида комплекс эксперимент ўтказилаётганида космик кема ичидан туриб фотосуратга олиш билан бир вақтда ўша объектлар геологик разведка самолётларидан туриб ҳам фотосуратга олинди.

Борт инженер ер атрофи космик фазосининг тадқиқ этилишига доир баъзи илмий экспериментларга қисқача тўхталиб ўтди.

Жумладан, Қуёшнинг спектрал ёрқинлиги, ернинг тунги ва кундузги уфқларининг спектрал ёрқинликлари ўлчанган. Учиш чоғида кеманинг дарчалари орқали кўринган шуълаланувчи зарралар кузатиб борилган, уларнинг катталиги, ёрқинлиги, олислиги, ҳаракат тезликлари аниқланган.

Шуни айтиб ўтмоқ лозимки, учиш чоғида баъзи экспериментларни ўтказиш методикаси ўзгартирилди. Биз бу методиканинг бошқариш марказидан берилган тавсияларга мувофиқ тўғрилаб турдик. Бу нарса экспериментларни ўзгарган шароитларни назарда тутган ҳолда янада сифатлироқ ўтказишимизга имкон берди.

Шуни таъкидламоқ муҳимки, учиш давоматининг катталиги, бир томондан, экспериментлар ҳажмини аввалги учишлар чоғидагига қараганда кўпайтиришга имкон берган бўлса, иккинчи томондан, планда кўзда тутилган ҳар бир экспериментни бир неча мартадан қилиб кўришга ҳам имкон берди. Бунинг натижасида мўл-кўл статистик материал тўпланди.

Ўтказган кузатишларимиз, деди В. И. Севастьянов, космонавт вазнсизлик ҳолатига жуда тез кўникишини кўрсатди. Ҳеч биримизда ҳеч қандай ҳаёлий сезгилар вужудга келгани йўқ. Аммо дастлабки икки-уч кунлик учиш чоғида бошга қон қуйилиш, киши ўзини бир мунча ноқулай ҳис қилиш каби баъзи аломатлар сезилса-да, улар кейинчалик батамом йўқолиб кетди. Биринчи ва иккинчи кун учиш чоғида вазнсизлик ҳолати ҳаракат тузилишига маълум таъсир кўрсатган. Учинчи кун учишда вазнсизлик ҳолатига кўникиш даври тугагач, киши ҳаракатида ғалати енгиллик, равонлик, аниқлик ва пухталик пайдо бўлди, кеманинг бир бўлмасидан иккинчи бўлмасига ўтишда ҳатто автоматизм пайдо бўлди.

Шуни айтиб ўтмоқ лозимки, организмнинг вазнсизлик ҳолатдан ернинг тортиш кучи шароитларига ўтиши билан боғланган сезгиларим кема командири айтиб ўтган сезгиларга ўхшашдир.

Пировардида, деди В. И. Севастьянов, учиш чоғида биз кўп материаллар тўплаганлигимизни айтиб ўтишни истардим. Олимлар ва мутахассислар бу материалларни муфассал ўрганиб чиқишлари узоқ муддат ишлайдиган орбитал станциялар яратиш йўлида янада олға боришларига, космонавтларни ўн саккиз кундан ҳам кўп давом қиладиган космик учишларга билиб тайёрлашларига, уларни ерга соғлом ва ишчан ҳолда қайтара билишларига имкон беради.

* * *

Сўнгра олимлар ва космонавтлар совет ва чет эл матбуотининг вакиллари берган кўпдан-кўп саволларга жавоб қайтардилар. (ТАСС).

«Союз-9» космик кемасининг командири А. Г. Николаев ва борт инженери В. И. Севастьянов дам олиш пайтида.
В. Черединцев фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ДЎСТЛАР МАСЛАҲАТИ — ИШИМИЗГА КАТТА МАДАД

ОМИЛКОРЛИК САМАРАЛАРИ

Б. ШАМСИДДИНОВ,
Тожикистон ССР қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари, ўзаро текшириш бригадаси раҳбари.

◆ ◆

Бизнинг ўзаро текшириш делегациямиз Сурхондарё, Қашқадарё, Тошкент ва Фарғона областларининг колхоз ва совхозлари далаларида, фермаларида бўлдилар. Ўттиз бир район. 332 колхоз, 52 совхоз текширишдан ўтказилди. Биз пахтакорлар ва чорвадорларнинг, боғбонлар ва соҳибкорларнинг, сабзавоткорлар ҳамда қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларидаги ходимларнинг олинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун курашда ҳақиқий меҳнат қаҳрамонлиги кўрсатаётганликларига ишонч ҳосил қилдик.

Ўзбеклар диёрида биз далаларнинг ва фермаларнинг ажойиб меҳнаткашлари билан, ҳамиша янгиликка интилаётган ва илғор усулларни қидириб топаётган колхоз ҳамда совхоз ишлаб чиқаришининг ҳақиқий карвонбошилари билан учрашдик. Сурхондарё областининг Сариосиё, Жарқўрғон, Термиз районлари, Қашқадарё областининг Шаҳрисабз ва Яккабоғ районлари, Тошкент областининг Оққўрғон ва Бўка районлари, Фарғона областининг Киров ва Ўзбекистон районларидаги кўпгина хўжаликларда мавж уриб ўсаётган ғўзаларни кўриб қаноат ҳосил қилдик. Илғор хўжаликлар ва районларнинг тажрибасини Тожикистоннинг колхоз ва совхозларида кенг қўлланиш диққатга сазовордир.

Шу билан бирга ўзаро текшириш бригадаси ғўза парваришида жиддий камчиликлар мавжудлигини ҳам аниқлади. Чунончи, ўт босган майдонларни кўрдик. культивация ва чопиқ даврида ўсимликни нобуд қилиш фактларини учратдик. Ғўзага мол қўйиб юборилганлигини, айрим майдонларда ғўза қуриб қолаётганлигини, бостириб суғориш фактларини, тупроқ бир меъёрда намланмаётганлигини учратдик. Айрим ҳолларда культивация сифатсиз ўтказилмоқда, баъзи майдонларни ҳашарот босган, минерал ўғитлардан мақсадга мувофиқ равишда фойдаланилмаётир. Баъзи хўжаликларда болалар боғча ва яслилари яхши ишламайди, умумий овқатланиш ташкил этилмаган, дала шийпонлари кўнгилдагидек жиҳозланмаган.

Фарғона областидаги Фарғона, Охунбобоев, Бағдод районларида, Сурхондарё областидаги Шеробод, Шўрчи районларида, Қашқадарё областидаги Китоб ва Ғузор районларида, Тошкент областидаги Бекобод, Янгийўл, Юқори Чирчиқ районларида катта-катта майдонларда ғўза ўсишдан ва ривожланишдан қолмоқда. Катта-катта массивларда гектарларнинг тўла, кўчатларнинг бут бўлиши таъминланмаган. Биз текширишдан ўтказган 549 минг гектар ердаги ғўзадан тахминан 100-120 минг гектарида ҳали гулламаган ғўзалар ҳам бор. Агар ғўза парваришини бутун чоралар билан жадаллаштирилмаса, бунинг учун зарур тадбирлар амалга оширилмаса, социалистик мажбуриятнинг бажарилиши хавф остида қолиши мумкин.

Шуни ҳисобга олиш керакки, ҳосил йиғим-теримига қадар 45-50 кун қолди. Агар 1 августга қадар ҳамма жойда чеканка ўтказиш тугалланишини эътиборга оладиган бўлсак, ҳосил мевалари тўплаш учун жуда оз вақт қолади. Шу кеча-кундузда кўпроқ ҳосил тўплаб олиш мақсадида барча моддий-техника база ва ишчи кучини ғўза парваришига сафарбар этиш ва ўсимликни ўз вақтида сифатли парвариш қилиш зарур.

Ғўзани ёзда ўз вақтида ва сифатли суғориш ҳосил тўплашда муҳим аҳамиятга эгадир. Бироқ сув хўжалиги органлари сувдан рационал фойдаланишда хўжаликларга етарли ёрдам кўрсатмаётирлар. Ғўзани чанқатиб қўймаслик ва бостириб суғормаслик учун суғоришни кеча-ю кундуз группа усулида бир меъёрда олиб бориш мақсадга мувофиқдир.

Бу йилги шароитда ғўза зараркунандалари ҳар қачонгидан ҳам тезроқ тарқалмоқда. Ҳашаротни қириш тадбирларининг самарадорлигини ошириш мақсадида кузатувчилар ишини пухта ташкил этиш лозим. Ҳашарот уяси аниқланиши биланоқ уларни қўл ва трактор аппаратлари ёрдамида дарҳол йўқотиш зарур. Зарур бўлган тақдирда самолётлардан фақат эрталаб юксак унум билан фойдаланиш керак.

Биз текширишдан ўтказган хўжаликларда ҳар йили катта-катта майдонлардаги пахта машиналарда терилади. Афсуски, биз техникани тайёрлаш ва механизатор кадрларни тайёрлаш қониқарсиз уюштирилганлигини кўрдик. Хўжаликларнинг ва районларнинг раҳбарлари, «Узсельхозтехника» бирлашмасининг бошлиқлари бу масалага жиддий эътибор беришлари керак.

Чорвачилик — қишлоқ хўжалигининг энг муҳим тармоғи ҳисобланади. Биз текширишдан ўтказган областлардаги хўжаликлар гўшт, жун, пилла, кўн-мўйна маҳсулоти тайёрлаш планларини шараф билан бажарганлар. Лекин Тошкент ва Фарғона областлари хўжаликлари давлатга сут сотиш бўйича ярим йиллик планни, Сурхондарё области хўжаликлари эса — қоракўл тери сотиш планини бажара олмаганлар.

Районларда ва областларда, колхозларда ва совхозларда бизларни очиқ кўнгил билан дўстона ва самимий кутиб олишди, истаган еримизни кўрсатишди, тажрибаларини сўзлаб беришди. Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари ўзаро текшириш бригадасига унинг самарали ишлаши учун барча шароитларни яратиб бердилар ва катта ёрдам кўрсатдилар. Улар бизнинг таклиф ва мулоҳазаларимизни тўғри тушундилар ва аниқланган камчиликларни ўз ўрнида тугатиш учун амалий тадбирларни кўрдилар.

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг барча соҳаларини янада ривожлантириш мақсадида қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари олдига муҳим вазифалар қўйди. Биз ўзбек деҳқонлари Пленум қарорларини ҳаракат учун жанговар программа деб қабул қилганликларини кўриб турибмиз. Марказий Комитет Пленуми материалларини турмушга татбиқ этишда қардош ўзбек халқига, барча меҳнаткашларга янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Қува районидаги Киров номли колхознинг коммунист Абдураҳмон Юнусов бошлиқ бригадаси янгиариқликлар ташаббусига қўшилиб гектаридан 30 центнердан пахта етиштиришга сўз берган. Шу кунларда ғўзалар сифатли парвариш қилинмоқда. Олди ғўзалар кўсаклай бошлади. Бунда механизатор Абдужаббор Сулаймоновнинг алоҳида хизматлари бор. У ҳар куни 6-8 гектар ердаги ғўза қатор ораларини культивация қилмоқда. Суратда: А. Сулаймонов.

Б. Қаюмов фотоси.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР

М. ҲАЛИЛОВ,
Озарбайжон ССР қишлоқ хўжалик министри, ўзаро текшириш бригадасининг раҳбари.

◆ ◆

Қардош Ўзбекистон ва Озарбайжон пахтакорлари ўртасидаги мусобақа ажойиб анъанага айланди. Бу ленинча миллий сиёсат тантанаси, халқларимиз ўртасидаги бузилмас дўстлик рамзига айланиб қолди.

Бизнинг ўзаро текшириш бригадамиз етти группага бўлиниб, 129 колхоз, 18 совхоз, 270 далачилик бригадалари ва совхозларнинг бўлимларида социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганлигини текширди. Бундан ташқари илмий-тадқиқот институтларида бўлиб, олимлар билан қишлоқ хўжалигининг муҳим масалалари ҳақида қизиқарли суҳбатлашдик.

Мирзачўлда қилинаётган улкан ишлар бизни ҳайратда қолдирди. Қисқа муддат ичида бу ерда ажойиб хўжаликлар ташкил топди, юксалди. «Пахтаорол» совхоз-техникумида жорий этилган маккажўхори ва беда, беда ва лавлаги ҳамда бошқа экинлар алмашлаб экиш усули бизга жуда манзур бўлди. Агар бу тажриба бизнинг Озарбайжон қишлоқ хўжалигига ҳам татбиқ этилса, бундан республикамиз катта наф кўради.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати амалга ошираётган тадбирлар натижасида ўзбек қишлоқларининг жамоли кундан-кун яшнаб бораётир. Биз қишлоқларда жуда кўп мактаблар, болалар боғчалари, клублар ва бошқа маданий-маиший хизмат кўрсатиш бинолари қурилаётганлигини кўриб хурсанд бўлдик. Ўзбекистонликлардан ўрнак олиб Озарбайжон пахтакорлари ҳам ўз хўжаликларида икки қаватли баҳаво, кенг дала шийпонлари қурмоқдалар. Бизда бу шийпонларни «ўзбекча шийпонлар» деб аташади. Афсуски, биз Самарқанд, Бухоро ва Сирдарё областларининг колхоз ва совхозларида ана шундай яхши жиҳозланган, ҳузурижон шийпонларни кам учратдик.

Бу областларнинг қишлоқларида водопровод тармоқлари жуда оз. Бизнинг Озарбайжонда бу соҳада анча ишлар қилинган. Республикамизда қишлоқ аҳолисини ичиладиган тоза сув билан тўла таъминлаш учун сув ресурсларидан фойдаланиш ва қишлоқ аҳолисини сув билан таъминловчи махсус Давлат комитети тузилган. Бу комитет қишлоқларни водопроводлаштириш масалалари билан шуғулланади.

Социалистик мажбуриятларни текшириш пайтида биз Бухоро, Сирдарё ва Самарқанд областлари пахтакорларининг ижобий тажрибаларини ўрганишга ҳаракат қилдик. Биз бу тажрибалардан фойдаланамиз. Айниқса катта майдонларга кенг қаторлаб чигит экилганлиги бизга манзур бўлди.

Озарбайжонда кўсак қурти ҳосилга катта зарар етказаётганлиги ўзбек қардошларимизга маълумдир. Биз уч областнинг хўжаликларида бўлганимизда бу жойларда назоратчиларнинг ва ғўза зараркунандаларига қарши курашувчиларнинг фидокорона меҳнати туфайли бу зараркунанда деярли қириб ташланганлигининг гувоҳи бўлдик. Биз ўзбек пахтакорларининг зарарли ҳашаротларга қарши курашдаги бу тажрибасидан ҳам фойдаланамиз.

Озарбайжон пахтакорлари Ўзбекистон пахтакорларини ҳурмат билан устозларимиз дейишади. Биз мўл ҳосил етиштириш усулларини доим сизлардан ўрганиб келмоқдамиз. Лекин айрим пайтда шогирдлар ҳам устозларига мулоҳазаларини, кўрган камчиликларни айтишса, устозларнинг кўнглига қаттиқ ботмас деб ўйлаймиз.

Самарқанд область пахтакорлари мўл ҳосил усталари деб шуҳрат қозонишган. Бу область меҳнаткашлари иқтисодий билимларни эгаллашда ҳам ташаббускор бўлиб чиққан ва бутун Ўзбекистонга ибрат кўрсатган эдилар. Биз бу тажрибани ҳам колхоз ва совхозларимизда кенг жорий этамиз.

Бу муҳим тадбирлар фақат хўжакўрсинга бўлиб қолмаслиги, иқтисодчи кадрларни тайёрлаш, малакасини ошириш учун жуда катта ишлар қилиш керак. Биз колхозларда иқтисодчилар билан учрашдик, суҳбатлашдик. Улар яхши ойлик олишади. Лекин ҳисоб-китобда билимлари анча юзаки, оддий анализларни қила олмайдилар. Ҳолбуки, ҳар бир колхозда иқтисодчиларнинг ёрдамчилари ҳам бор.

Самарқанд область пахтакорлари зиммаларига жуда масъулиятли, катта мажбурият олганлар. Ҳар қандай шароитда ҳам бу мажбуриятларни бажариш учун ҳамма чоралар кўрилмоқда. Бизнинг фикримизча, ғўза парваришидаги қолоқликни тугатиш, ўсимликнинг нормал ривожланишини таъминлаш учун ҳар бир бригада ва хўжаликдаги алоҳида-алоҳида майдонларнинг, ундаги экинларнинг ривожини ҳисобга олиб, амалий тадбирлар кўриш зарур. Чигит қайта экилган майдонлардаги ўсимликларнинг ости яхши юмшатилмаганлиги бизни ташвишлантирди. Ҳолбуки, бу майдонлардаги ўсимликлар қўшимча парвариш қилинишни, ости доим юмшоқ туриши зарур эди. Айрим майдонларда бегона ўтлар ўсиб ётганини кўрдик. Кўп колхоз ва совхозларда ғўза яхши суғорилмаяпти. Сувчиларнинг меҳнати яхши ташкил этилмаган. Сувчилар оз. Шу сабабли кўп майдонларда ғўзалар чанқаб турибди.

Бухоро областининг пахтакорлари (Навоий, Конимех ва бошқа районларнинг айрим хўжаликларини истисно қилганда) бу йилги қулай об-ҳаво шароитидан фойдаланиб, чигитни эрта муддатларда, сифатли экдилар. Кўчатлар ҳам тўла униб чиқди. Лекин айрим хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари ана шу яхши шароитлардан оқилона фойдалана олмадилар. Ғўза парваришида агротехника қоидалари бузилаётир. Кўп хўжаликларда қирқилиб кетган ниҳоллар ҳисобга олинмаяпти. Ҳолбуки, анча майдонларда ғўза туплари сийраклашиб қолган.

Шофиркон, Қоракўл, Ромитан ва бошқа районлардаги бир қатор хўжаликларда ғўза бостириб суғорилмоқда. Натижада сув кўллаб қолган жойларда ўсимлик ғовлаб кетяпти. Бу нуқсонларни тезда тугатиш керак. Катта майдонларда бегона ўтлар ўсаётгани ҳам бизни ташвишлантириб қўйди. Бир қатор хўжаликларда суғорилган майдонлар оби-тобида культивация қилинмаётир. Юқоридаги ва бошқа районларнинг хўжаликларида ўргимчак кана, кўсак қурти тарқалган майдонларни ҳам кўрдик.

Бизнинг қардошларча танқидимизни ўзбек дўстларимиз инобатга олиб, нуқсонларни тезда тузатиш учун ҳамма чора-тадбирларни кўришларига ишончимиз комил. Бободеҳқон ўзбек халқи, меҳнаткаш пахтакорлар бу йилнинг қийинчиликларини мардонавор меҳнат билан енгиб, пахта етиштириш юзасидан зиммаларига олган юксак мажбуриятларини ошириб бажаришларига ҳам аминмиз.

ҒАЙРАТ ОТИНИ ҚАМЧИЛАНГ

С. ЛАПИН,
Туркманистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, ўзаро текшириш бригадаси раҳбари.

◆ ◆

Туркманистон ССР ўзаро текшириш бригадаси Сирдарё, Наманган, Хоразм областларининг ва Қорақалпоғистон АССРнинг 304 та хўжалигида, шунингдек, Андижон областининг айрим районларида бўлди, Бу областларда ғўзанинг аҳволи шундан далолат бериб турибдики, Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партия ташкилотлари раҳбарлигида юбилей йилида юқори ҳосил етиштириш, ўз социалистик мажбуриятларини шараф билан бажариш учун жуда кўп ишлар қилганлар. Биз бўлган жойларнинг ҳаммасида ғўза асосан сифатли парвариш қилинмоқда, маромида озиқлантирилмоқда, ҳосил мевалари тугмоқда. Сирдарё область Жиззах районидаги «Москва» колхозида, «Малик», «Большевик» ва «Пахтаорол» совхозларида ғўзалар барқ уриб ўсмоқда. Поп районидаги «Партия XXII съезди», Янгиқўрғон районидаги «Шарқ юлдузи», Чуст районидаги Ленин номли колхозлар, шунингдек «Гулбоғ» совхози Наманган областидаги илғор хўжаликлардан ҳисобланади.

Хоразм областида ҳам илғор хўжаликлар кўп. Хазорасп районидаги Нариманов номли, Урганч районидаги Охунбобоев номли, Хива районидаги Фрунзе номли, Гурлан районидаги «Коммунизм», Янгиариқ районидаги Охунбобоев номли колхозларнинг аъзолари фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатмоқдалар. Қорақалпоғистон АССРнинг Тўрткўл районидаги Максим Горький номли, Беруний районидаги «Правда», Амударё районидаги Крупская номли колхозларнинг ғўзалари бизга жуда маъқул бўлди. Номлари тилга олинган ва бошқа кўпгина хўжаликларда ғўзалар бундан буён ҳам яхши парвариш қилинаверса, социалистик мажбуриятдагидан ҳам кўпроқ ҳосил олиш мумкин.

Айни вақтда, ўзаро текшириш бригадаси аъзолари ҳамма жойда ҳам ғўзанинг аҳволи яхши эмаслигини айтиб ўтишни ўз бурчлари деб ҳисоблайдилар. Бир қатор хўжаликларда экин сийрак, айниқса шундай ғўза туплари сийрак бўлган майдонлар Задарё, Чуст, Еттисой, Мирзачўл районларида анчагина бор.

Кўпгина хўжаликларда бир қисм майдондаги ғўза ривожланишдан кечикмоқда. Масалан, Чуст ва Наманган районларида ҳали ҳам экин майдонларининг ярмидаги ғўза гулга киргани йўқ.

Агротехника тадбирларини бажаришда юксак унумга эришилаётганлиги билан бир вақтда, афсуски, ғўзани парвариш қилиш қониқарсиз бораётганлиги фактлари ҳам учраб туради. Қорақалпоғистон АССРдаги кўпгина хўжаликларда ғўзани биринчи суғориш ҳамон тугалланганн йўқ. Айниқса Тахтакўпир ва Чимбой районларида ғўзани суғоришда кўнгилсиз аҳвол рўй бермоқда. Бу ерларда бир томондан ғўза бостириб суғорилаётган бўлса, иккинчи томондан чанқатиб қўйилмоқда.

Ўзаро текшириш бригадаси аъзолари бўлган ҳамма районларда вилт билан зарарланган катта-катта майдонлар аниқланди. Анча майдонда ўргимчак кана, шира ва баъзи пайкалларда кўсак қурти бор. Бироқ уларга қарши кураш етарли эмас. Бу, колхоз ва совхозларнинг мутахассислари дала ишлари сифати устидан бўш назорат ўрнатганликларининг оқибатидир.

Кўпгина хўжаликларда яхшигина дала шийпонлари бор. Афсуски, уларнинг кўпчилиги санитария қоидаларига жавоб бермайди. Пахтакорларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш тўғрисида етарли ғамхўрлик қилинмаётир, айрим ҳолларда иссиқ овқат ташкил этилмаган.

Текшириш жараёнида биз бошқа экинлар қандай парвариш қилинаётганлиги билан ҳам қизиқдик. Афсуски, бошқа экинларга етарли эътибор берилмаётир. Маккажўхори, беда, сабзавот, шунингдек, боғ ва токзорлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Кўпгина хўжаликларда чорвачиликка етарли аҳамият берилмайди. Бунинг оқибатида шу йилнинг ўтган беш ойи мобайнида Наманган областида ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут 427 килограммни, Хоразм областида — 487 килограммни, Қорақалпоғистон АССРда — атиги 390 килограммни ташкил этган.

Пахта териш техникасини мавсумга тайёрлаш суст бормоқда. Қорақалпоғистон АССРда 8,6 процент, Наманган областида 11 процент, Хоразм областида 20 процент машина ремонтдан чиқарилган, холос.

Социалистик мажбуриятларнинг қандай бажарилаётганлигини текшириш жараёнида биз шундай хулосага келдикки, областларнинг партия, совет ва хўжалик органлари қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш борасида катта ишлар қилмоқдалар. Лекин агар уларнинг фаолиятини КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари нуқтаи назаридан олиб қараганимизда кадрларга талабчанликни ҳамма жойда ошириш зарур эканлигини пайқаймиз.

Бизнинг назаримизда, ҳозирги вақтда қуйидаги тадбирларни амалга ошириш зарур.

Анча майдонларда ғўза ривожланишдан кечикаётганлигини ҳисобга олиб, ҳар бир карта бўйича қўшимча тадбирлар ишлаб чиқиш ва уларни амалга ошириш, ўша майдонлардаги ғўзаларни қўшимча парвариш қилиш, озиқлантириш ва суғориш талаб этилади. Агротехниканинг ҳамма тадбирлари ана шу майдонлардан пахтадан юқори ҳосил олинишини таъминлашга қаратилмоғи керак. Зарарланган майдонларни ўз вақтида аниқлаш ва қишлоқ хўжалик зараркунандаларини йўқотиш учун сира кечикмай тадбирлар белгилаш лозим.

Совет Иттифоқи партия-ҳукумат делегациясининг Румыния Социалистик Республикасига визити тўғрисида

АХБОРОТ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, Румыния Коммунистик партияси ҳамда СССР ва Румыния Социалистик Республикаси ҳукуматлари ўртасидаги келишувга биноан СССР Министрлар Советининг Раиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси А. Н. Косигин бошчилигидаги Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг партия-ҳукумат делегацияси 1970 йил 6 июлдан 8 июлгача Румыния Социалистик Республикасида расмий дўстлик визити билан меҳмон бўлиб турди.

Визит вақтида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида янги Совет—Румыния шартномаси имзоланди.

Совет Иттифоқи партия-ҳукумат делегацияси Румыния Коммунистик партиясининг Бош секретари, Румыния Социалистик Республикаси Давлат кенгашининг раиси Н. Чаушеску билан учрашиб, самимий ўртоқларча суҳбатлашди.

Совет делегацияси Бухарест ва Плоешти меҳнаткашлари билан учрашди, «Бразь» нефть химияси комбинатини, «1 Май» нефть қудуқлари пармалаш ускуналари заводини бориб кўрди. Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар ҳамма жойда қизғин, дўстона кутиб олинди, бу кутиб олиш иккала мамлакат халқлари ўртасидаги қардошлик туйғуларининг эркин ифодаси бўлди.

СССР ва Румыния Социалистик Республикаси партия-ҳукумат делегациялари ўртасида музокаралар бўлиб ўтди, музокаралар ўртоқлик вазиятида, ҳамжиҳатлик руҳида ўтди. Делегациялар ўз мамлакатларидаги коммунистик ва социалистик қурилиш тўғрисида бир-бирларига ахборот бердилар, совет—румин муносабатларининг аҳволини, бу муносабатларни янада ривожлантириш йўлларини қараб чиқдилар ва актуал халқаро проблемалар хусусида фикрлашиб олдилар.

Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1948 йил 4 февралда тузилган Совет—Румыния шартномаси Совет Иттифоқи билан Румыния ўртасида янги типдаги муносабатлар ўрнатишга кўмаклашганлигини, улар ўртасида кенг кўламдаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни қарор топтиришда муҳим роль ўйнаганлигини делегациялар мамнуният билан таъкидлаб ўтдилар.

Янги шартнома шундан аввалги шартномада мустаҳкамланган дўстлик анъаналарини давом эттириб, совет—румин ҳамкорлиги соҳасида орттирилган тажрибани, иккала мамлакатнинг социализм ва коммунизм қуриш соҳасидаги муваффақиятларини, социалистик мамлакатлар ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари мустаҳкамланганлигини, Европада ва бутун дунёда рўй берган ўзгаришларни акс эттиради.

Музокаралар чоғида томонлар социалистик интернационализм принципларига мувофиқ равишда, қардошларча ёрдам, ўзаро манфаатдорлик, суверенитет ва миллий мустақилликни ҳурматлаш, тенг ҳуқуқлилик ва бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик асосида СССР билан Румыния Социалистик Республикаси ўртасидаги ҳар томонлама алоқаларни бундан буён ҳам кенгайтиришга аҳд қилганликларини яна бир марта изҳор этдилар. Делегациялар Совет Иттифоқи билан Румыниянинг дўстона ҳамкорлигини кенгайтириш иккала мамлакат халқларининг ва умуман жаҳон социалистик системасининг туб манфаатларига мос бўлиб тушишига амин эканликларини айтдилар.

Ҳар иккала делегация социализм мамлакатларининг бирлиги ва жипслигига катта аҳамият бераётганликларини таъкидлаб ўтдилар. Улар Варшава шартномаси доирасида ҳамдўстликни ривожлантиришга ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантиришга азми қарор берганликларини изҳор қилдилар. Томонлар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг XXIII махсус сессияси қарорларига мувофиқ равишда кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш муҳим эканлигини таъкидладилар.

Совет Иттифоқи билан Румыния шуни таъкидлайдиларки, социализм, социал тараққиёт манфаатларига амал қилиб, бошқа социалистик мамлакатлар, барча прогрессив ва тинчликсевар кучлар билан ҳамкорликда ҳаракат қилиб, империалистик агрессияга, эски ва янги мустамлакачиликка кескин қарши чиқадилар, халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги ишини қаттиқ туриб ҳимоя қиладилар.

Томонлар АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясини, Қўшма Штатлар агрессив урушни Камбоджа территориясига ёйганлигини, Лаос ишларига қуролли аралашув кенгайиб бораётганлигини қаттиқ қоралайдилар ва Ҳинди-Хитой халқларининг озодлик кураши билан ўзларининг батамом бирдам эканликларини изҳор этадилар. Дунёнинг шу қисмида тинчлик ўрнатмоқ учун Америка агрессиясига чек қўйиш, АҚШ ва унинг гумашталари қўшинларини олиб чиқиб кетиш, Ҳинди-Хитой халқларининг четдан ҳеч кимни аралаштирмай ўз тақдирини ўзи ҳал қилиш ҳуқуқини ҳурматлаш зарур.

Яқин Шарқдаги вазиятнинг кескинлашганлиги можарони БМТ Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрь резолюцияси асосида, Исроил қўшинларини улар босиб олган ҳамма араб территорияларидан батамом олиб чиқиб кетиш ва шу райондаги ҳамма давлатларнинг тинчлик ва хавфсизлик шароитида мустақил яшаш ҳуқуқини таъминлаш йўли билан сиёсий жиҳатдан ҳал этиш учун зарур чоралар кўрилишини талаб қилади.

Шу нарса таъкидлаб ўтилдики, Совет Иттифоқи билан Румыния Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш чақирилишини изчиллик билан талаб қилмоқдалар ва социалистик давлатларнинг Будапешт Меморандумида баён этилган маълум таклифлари кенгашга тайёргарлик ишларини амалий йўлга солиб юбориш учун зарур шарт-шароитларни яратиб беради, деб ҳисоблайдилар. Умумевропа кенгашини тайёрлаш, ташкил этиш ва ўтказишда манфаатдор давлатларнинг ҳаммаси иштироки лозим. Бу кенгашнинг муваффақияти Европа мамлакатлари ўртасида ишонч иқлимини вужудга келтиришга, Европада ҳал этилмаган проблемаларни бартараф қилиш учун анча қулай шарт-шароитлар яратишга ёрдам беради.

СССР ва Румыния Социалистик Республикасининг партия-ҳукумат делегациялари ишонч билдириб айтдиларки, Совет делегациясининг Румынияга қилган визити дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида янги шартнома имзоланганлиги, ўртоқларча фойдали фикрлашиб олинганлиги ҳар томонлама совет—румин ҳамкорлигини янада ривожлантиришга, социалистик мамлакатлар бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга муҳим ҳисса бўлиб қўшилади.

* * *

СССР Министрлар Советининг Раиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси А. Н. Косигин бошчилигидаги СССР партия-ҳукумат делегацияси шу куни Москвага қайтиб келди.

(ТАСС).

КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ЭНГ МУҲИМ ВАЗИФАЛАРИ

ВЦСПС пленумидан

8 июлда ВЦСПС пленумида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВЦСПС раиси А. Н. Шелепиннинг «Касаба союзларининг КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленуми якунларидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида»ги докладини муҳокама қилиш давом эттирилди.

ВЦСПС пленуми «Касаба союзларининг КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленуми якунларидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида» бир овоздан қарор қабул қилди. «ВЦСПС пленуми, — дейилади қарорда, — қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада ривожлантириш юзасидан партия ишлаб чиққан программани тамомила ва тўла-тўкис маъқуллайди ҳамда бу программани муваффақиятли амалга ошириш учун сабот-матонат ва зўр ғайрат билан кураш олиб боришни мамлакатимиздаги барча касаба союзларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблайди».

Пленум касаба союз советлари ва комитетларига КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг қарорини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда қилган докладини меҳнаткашларга тушунтириб бериш соҳасидаги ишларни ҳамма жойда уюштиришни топширди. Бу ишни шундай уюштириш керакки, ҳар бир ишчи, колхозчи, мутахассис, ҳар бир хизматчи моддий-техника базасини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш асосида қишлоқ хўжалигини янада тез ривожлантириш халқимизнинг яқин давр ичидаги асосий ва энг муҳим вазифаларидан бири эканлигини, қишлоқ хўжалиги халқ хўжалигининг барча соҳаларидаги ходимларнинг муштарак қиладиган ишлари билангина юксалтирилиши мумкин бўлган тармоқ эканлигини билиб олсин. Тушунтириш ишлари жараёнида қишлоқ хўжалиги, саноат, қурилиш, транспортнинг ҳар бир коллективи бўйича ва хизмат кўрсатиш соҳасида КПСС Марказий Комитети Пленуми қарорларини бажаришда қатнашиш юзасидан конкрет тадбирлар ҳам ишлаб чиқилиши лозим.

ВЦСПС пленумининг қарорида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини янада ривожлантириш соҳасида касаба союз ташкилотларининг конкрет вазифалари белгиланди.

Пленум қишлоқ хўжалиги ва тайёрлаш ишчилари ҳамда хизматчилари касаба союзи марказий, республика, ўлка, область район комитетлари, бошланғич касаба союз ташкилот ва советларига мусобақани уюштириш, мусобақа формалари ва методларини такомиллаштириш соҳасида қунт билан амалий иш олиб боришга катта эътибор беришни топширди. Шунга эришмоқ керакки, социалистик мажбуриятлар ҳар томонлама асослаб берилган бўлсин, меҳнат коллективлари ва айрим ишчилар ҳамда хизматчилар ташаббуси ва тажрибасини акс эттирсин, қишлоқдаги барча меҳнатчиларга қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштиришни кўпайтириш учун, унинг сифатини яхшилаш ва таннархини камайтириш, тежамкорликка қаттиқ риоя қилиш, меҳнат унумдорлигини тўхтовсиз ошириш учун бунёдкорлик ишларига, резерв ва имкониятлардан тўлароқ фойдаланишга отлантирсин.

Пленумнинг қарорида КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг топширилган иш учун ҳар бир ходимнинг шахсий масъулиятини ошириш, совет қонунларига қаттиқ риоя қилиш ва уларни бажариш, ердан, давлат ва колхоз маблағларидан фойдаланишда хўжасизлик ва исрофгарчиликни камайтириш зарурлигига касаба союзлари марказий комитетлари, советлари, барча касаба союз ташкилотларининг эътиборини жалб этди, маҳаллийчилик ва давлатга боқим бўлиш кайфиятларига қарши, хўжалик ҳисобини жорий этиш учун сабот-матонат билан кураш олиб бормоқ керак.

ВЦСПС пленуми ишониб айтдики, касаба союзларнинг аъзолари, мамлакатимизнинг барча меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлигида фидокорона меҳнат қилиб, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети 1970 йил июль Пленуми қарорининг муваффақиятли бажарилишини таъминлайдилар.

Кун тартибидаги иккинчи масала — «Ишчи ва хизматчилар меҳнатини муҳофаза қилишни янада яхшилаш соҳасида касаба союз ташкилотларининг иши тўғрисида» ВЦСПС секретари А. П. Бирюкова доклад қилди.

Пленум қабул қилган қарорида барча касаба союз ташкилотларидан, касаба союз комитетлари ва советларидан халқ хўжалигида меҳнатни муҳофаза қилиш ишларини янада яхшилаш учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўришни талаб этди ва касаба союзлари давлат органлари, министрликлар ва идоралар билан биргаликда бу ишни коммунистик қурилишнинг янги босқичига, Коммунистик партия талабларига муносиб бўлган янги босқичга кўтарадилар, деб ишонч билдирди.

Шундан кейин пленум ВЦСПС секретари Т. Н. Николаеванинг ВЦСПС пленумлари ўртасидаги даврда ВЦСПС президиумининг фаолияти тўғрисидаги ахборотини тинглади.

Шу билан Бутуниттифоқ касаба союзлари марказий советининг пленуми ўз ишини тамомлади. (ТАСС).

ХУШХАБАРЛАРНИ ШАРҲЛАЙМИЗ

ШИФО ТОПАСИЗ...

Фотомухбиримиз А. Тўраев хушхабар келтирди. Ташкил топганидан буён 45 йил ичида неча миллион беморлар шифо топган Тошкент Совети номидаги физиотерапия шифохонаси бир йўла икки баробар кенгайди. Бу ерда энг замонавий даволаш ускуналари билан жиҳозланган ва янги типда қурилган шифохона биноси фойдаланишга топширилди. Унда шифобахш Тошкент минерал суви ёрдамида ҳар йили минглаб кишилар даво топадилар.

Шу муносабат билан мухбирларимиз Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири Раҳим Қодировга бу янгиликни шарҳлаб беришни сўраб мурожаат қилдилар.

— Ҳар қандай касалликни кескин камайтиришнинг бирдан-бир йўли вақтида унинг олдини олишдан иборат. Кейинги пайтда биз бунга алоҳида эътибор бера бошладик. Айниқса, бунда минерал сувлар, электр нурлари ва қуёш шуъласи ёрдамида физиотерапевтик даволашни кенг йўлга қўйиш айни муддаодир. Шу жиҳатдан Тошкент Совети номидаги физиотерапия шифохонасининг кенгайтирилиши бежиз эмас. Эндиликда бу касалхона ўзининг олдинги мавқеига нисбатан беморларга икки марта кўп хизмат қилиш имкониятига эга бўлади. Лекин биз бу билан чегараланиб қолмаймиз. Яқин йиллар ичида шаҳардаги 15-касалхона ҳамда 14-болалар шифохонаси сингари қатор йирик даволаш муассасаларининг ҳар бирида камида юз ўринли физиотерапевтик бўлимлар очиш ниятимиз йўқ эмас.

Бу қимматли фикрни Тошкент Совети номидаги физиотерапия шифохонасининг бош врачи Б. Қосимов ҳам қизғин қувватлади.

— Физиотерапевтик даволаш шифохоналарини ҳар қанча кенгайтирса арзийди,— дейди бош врач сўзида давом этиб,— чунки, бунга талаб, эҳтиёж катта. Қани энди шаҳардан четкада, баҳаво жойларда Тошкент Совети номидаги физиотерапия касалхонасининг 200-300 ўринли филиаллари очиб қўйилса. Нур-устига нур бўларди-ку.

Шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз. Фарғонада — баҳаво Водилда физиотерапия шифохонаси очилган. Лекин ана шу олижаноб ташаббус бошқа шаҳар ва областларда ҳали кенг қанот ёзганича йўқ.

Физиотерапия — ҳаммабоп, миллионлар шифохонасидир. У қисқа муддат ичида кўплаб кишиларга ҳам дам, ҳам даво олиб, саломатлигини мустаҳкамлаш, иш қобилиятини тиклаш имкониятини беради. Бошланиб келаётган ҳар қандай дардлар бутунлай ариб кетади.

Шу сабабдан ҳам Тошкент Совети номидаги физиотерапия шифохонасида ҳар йили физиотерапевтик даволашнинг янгидан-янги усуллари жорий этиб борилмоқда.

Шифохонанинг янги қурилган корпусида бўлганимизда бундан ҳам кўп янгиликларнинг шоҳиди бўлдик. Бу ерда минерал ванналардан ташқари иссиқ-совуқ ванналар орқали даволаш ҳам йўлга қўйилади. Карло-Варида қўлланилаётган бу усул Ўзбекистонда биринчи марта шу шифохонада амалга оширилади.

Бинонинг лойиҳаси жуда оригинал бўлиб, унинг томи қуёш нури билан даволаш учун мослаштирилган. Бунда «Ташгипрогор» лойиҳачи-инженерларидан Т. Адамов, А. Краков ва бошқаларнинг хизматини алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлидир.

Мазкур касалхона маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилоти шифокорлар, медицина ҳамшираларининг малакасини ошириб боришга катта эътибор бераётир. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врачлардан Е. Г. Пасецкая, Ф. И. Козик, шунингдек, ўз касбининг усталари Н. Ёқубова, М. Ашрапова, Ш. Низомова, Н. Шаматова, С. А. Ремпель ва бошқалар ўз тажрибаларини ёшларга сидқидилдан ўргатмоқдалар.

М. МАНСУРОВ,
М. МУҲСИМОВ.

Турли мамлакатларда

БОСҚИНЧИЛАР ЖИНОЯТИ

ХАНОЙ, (ТАСС). Камбоджа миллий бирлик фронтининг информация бюроси эълон қилган ахборотда Камбоджанинг тинч аҳолисига нисбатан Америка—Сайгон қўшинлари қилаётган зўравонлик ва террор фактлари айтиб ўтилган.

Вьетнам информация агентлиги орқали тарқатилган ахборотда айтилишича, 23 июнь куни Сайгон армияси қисмлари Американинг 80 та танки мадади билан Компонгтям вилоятидаги Суонг манзилгоҳини босиб олиб, 10 кунгача ҳукмронлик қилганлар, улар ур-йиқитлар ва талончилик билан шуғулланганлар. Босқинчилар бир қанча шоли оқлаш заводларидаги бир неча минг қоп гуручни мусодара қилиб, ишчиларнинг мол-мулкини тортиб олиб, сўнгра заводларни портлатиб юборганлар. Ҳаддидан ошган аскарлар будда ибодатхоналарини тасқара қилиб кетганлар.

23 майдан 5 июнгача қадар, дейилади ахборотда, америка авиацияси Чуп деган манзилгоҳни бир неча марта ваҳшиёна бомбардимон қилди. Каучукни қайта ишловчи завод, электр станция ва бошқа объектлар вайрон қилинди. 30 дан ортиқ ишчи ўлдирилди.

23 июнда Америка танклари ва артиллерияси Чупдаги каучук ўрмонзорлари районини яна ўққа тутди. Саноат корхоналари, мактаблар, госпиталлар ва ўрмон ишчиларининг уйлари шикастланди. Аҳолининг кўп қисми Жанубий Вьетнамга ҳайдаб кетилди.

Ахборотда Америка—Сайгон қўшинларининг Камбоджа тинч аҳолисига қарши жиноятлари қатъий қораланади ва кхмер халқининг Америка империалистларининг агрессив ниятларини барбод қилишга бел боғлаганлиги изҳор этилади.

ЎЗБЕК ШОИРАСИГА ХАЛҚАРО МУКОФОТ

Узбекистон халқ шоираси Зулфия халқаро адабий «Нилуфар» мукофотининг лауреати бўлди. У Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари уюшмаси доимий бюросининг Москвада ўтказилган сессиясида ана шу юксак мукофотни олишга сазовор бўлди.

Зулфия билан бир қаторда Осиё ва Африка мамлакатларининг таниқли тараққийпарвар адиблари ҳам «Нилуфар» мукофоти лауреатлари номини олишди. Бу мукофотларни уларга икки қитъа ёзувчиларининг шу йил ноябрь ойида Деҳлида ўтказиладиган тўртинчи конференциясида топширишга қарор қилинди.

(ЎзТАГ).

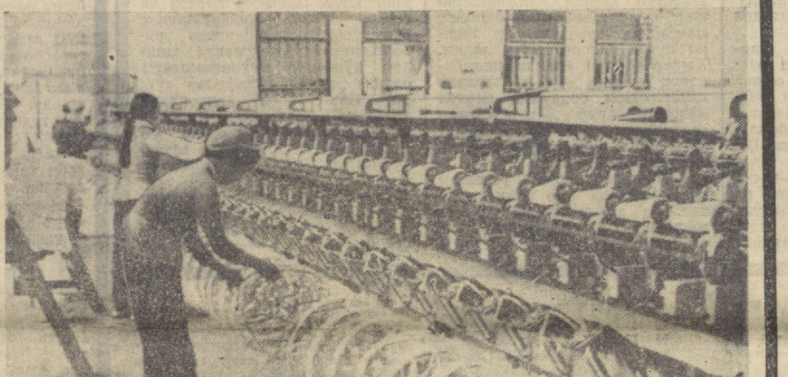

Вьетнам Демократик Республикаси. «Донг Суан» трикотаж фабрикаси Ханойдаги энг йирик саноат корхоналаридан биридир. Бу ерда ишлаётган 1600 ишчининг кўпчилигини хотин-қизлар ташкил этади. Суратда: ўраш цехи.
В. Соболев фотоси. (ТАСС).

САЙГОН ҚАМОҚХОНАЛАРИДА

ПАРИЖ, 8 июль. (ТАСС). Сайгон университетининг бир группа студентлари баёнот эълон қилдилар. Баёнотда Сайгон маъмурларининг сиёсий маҳбусларга нисбатан қилаётган бебошликлари ва ваҳшийликлари фактларда келтирилган.

Франс Пресс агентлигининг хабар беришича, баёнотда қуйидагилар таъкидлаб ўтилган: Сайгондан 30 километр узоқда жойлашган қамоқхоналардан бирида айрим маҳбуслар икки йилдан тортиб етти йилгача суд ва терговсиз ётибдилар. Кўпгина маҳбуслар жуда қаттиқ қийноқ қилинди, бошқалари эса бу шафқатсиз қийноқларга чидаёлмай ўзларини ўлдирдилар.

НЕГРЛАРГА ҚАРАТА ЎҚ ОТМОҚДАЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 8 июль. (ТАСС). Асбери-Парк шаҳарчасида (Нью-Жерси штати) ирқий камситишга қарши ғалаёнлар уч кундан бери давом этмоқда. Маъмурлар негрларнинг бу ғалаёнини бостириш учун 160 дан ортиқ полициячини ташладилар.

ЮПИ агентлигининг хабар беришича, полиция негрларга қарши ўт очиш қуролларини ишлатган; 50 га яқин киши ярадор бўлган. 200 дан ортиқ киши қамоққа олинган.

АМЕРИКАГА ҚАРШИ НАМОЙИШ

СТОКГОЛЬМ, 8 июль. (ТАСС). Швециянинг шимолидаги Кируна шаҳрида Америкага қарши намойиш бўлиб ўтди. АҚШнинг Швециядаги элчиси бу ерга келиши муносабати билан Америкага қарши ёзилган шиорларни ва Жанубий Вьетнам миллий Озодлик фронти байроқларини кўтариб олган намойишчилар аэродромга олиб борадиган йўлда, шунингдек АҚШ элчисининг машинаси кўп полициячилар ҳимоясида ўтган йўлда пикет уюштирдилар.

ПАРТИЗАНЛАР ҲАРАКАТИ

ҚОҲИРА, 8 июль. (ТАСС). «Фатх» ташкилотининг партизанлари кеча Юқори Галилейдаги исроилликларнинг Қириат Шимона ва Кафар Соуфайя ҳарбий манзилгоҳларига ракета ёғдирдилар, деб хабар беради МЕН агентлиги партизанлар қуролли кураши қўмондонлиги вакилининг баёнотига асосланиб.

«Фатх» ташкилотининг бошқа бир партизанлар отряди Иордан водийсининг шимолий қисмида жойлашган исроилликларнинг ҳарбийлаштирилган манзилига ҳужум қилган. Ҳужум натижасида бу ердаги бир қанча иморатлар вайрон бўлган.

«Фатх» ташкилоти партизанларининг учинчи группаси Иордан водийсининг шимолий қисмида Сурия чегарасига яқин жойда душманнинг тўпланиб турган ҳарбий юк машиналарини миномётлардан ўққа тутган.

Фаластинликлар қуролли кураши қўмондонлиги вакилининг айтишича, «Фатх» ташкилотидаги мерган партизанлар июлнинг биринчи ҳафтаси ичида Иордан водийси шимолий ва жанубий қисмларида жойлашган Исроилнинг олдинги позицияларидаги солдатларидан 17 кишини йўқ қилганлар.

ПОКИСТОН БЎЙЛАБ

ДЎСТЛИК ЙЎЛЛАРИ

◆ ◆

...Равалпиндидан Лахоргача 275 километр ёки машинада беш соатлик йўл бор. Гарчи Ўрта Осиё савдогарлари ва Яқин Шарқ кўчманчилари бу йўлни бундан Х аср муқаддам ўзлаштирган бўлсалар-да, уни босиб ўтиш унчалик осон эмас. Сон-саноқсиз велосипедчилар, туя, эшак, хўкиз ва отларга қўшилган арвалар машина тезлигини камайтиришга мажбур этади.

Қадимий Лахор мени ўзининг машҳур мачитларининг гўзал гумбазлари ва миноралари билан қаршилади. Бу шаҳарни ҳақли равишда мамлакатнинг маданий маркази дейишади. Покистондаги энг йирик Панжоб университети, бошқа кўпгина ўқув юртлари ва тарихий ёдгорликлар, киностудиялар ҳам шу ерга жойлашган. Марказий кўчаларнинг ён томонлари яшил дарахтлар билан қопланган. Ана шу кўчаларнинг бирида, унча катта бўлмаган шинам бинода Санъат кенгаши ўрнашган. Яқинда бу ерда совет графикаси кўргазмаси уюштирилди ва Владимир Ильич Ленин тўғрисидаги ҳужжатли фильмлар намойиш этилди.

Кўргазма ва фестиваль беш кун давом этди. Ана шу беш кун ичида кенгашнинг заллари одамлар билан ҳамиша ғавжум бўлди. Бу ерга келувчи студентлар, ўқитувчилар, рассомлар, киноактерлар, ишчилар ҳамда Покистон—Совет дўстлиги жамиятининг активистлари кўргазма материаллари билан қизиқиб танишдилар.

...Лахордан Карочига бориш учун Ҳинд дарёси водийсини кесиб ўтиш керак. Ўз ҳосилдорлиги жиҳатдан бу водий Нилдан қолишмайди. Йўл кўпинча канал ёқалаб боради. Бу ерда каналлар жуда кўп. Баъзан йўл ҳар икки-уч километрда канални кесиб ўтади. Биз йўл-йўлакай сув бор, жойларда мавж уриб ўсаётган буғдойзорларга, шакар қамиши экинларига, мандарин, апельсин ва манго боғларига дуч келамиз. Лахор билан Мултон оралиғидаги суғориладиган ерларда дунёдаги энг яхши шоли — «басмати» далалари ястаниб ётибди. Шолининг бу нави фақат шу ерларда ўсади. Унинг баҳоси жаҳон бозорида оддий гуручдан икки баравар қиммат туради.

Суккур шаҳридан бироз четроқда замонавий қишлоқ хўжалик ўғитлари заводининг биноси савлат тўкиб турибди. Лекин у Американинг «ЭССО» компаниясига қарайди. Табиийки ундан келадиган фойданинг ҳаммаси океан ортидаги хўжайинларнинг чўнтагига тушади.

Ҳайдаробoддан Карочигача мен Синд саҳросини кесиб ўтган янги тош йўл билан бордим. Бу йўл ҳар иккала шаҳар оралиғини эски йўлга нисбатан 50 километрга қисқартирган. Ниҳоят Лахордан Карочигача босиб ўтилган 1400 километрлик масофа ҳам орқада қолди. Мамлакатнинг энг йирик шаҳри Карочи Араб денгизи соҳилига жойлашган. Бу шаҳарни Покистоннинг денгиз ва ҳаво дарвозаси дейишади. Мамлакат иқтисодий фаолиятининг 40 проценти Карочининг ҳиссасига тўғри келади. Покистондаги 22 энг бой оиладан 16 таси Карочи шаҳрида яшайди. Шаҳарнинг уч ярим миллионлик аҳолиси эрта тонгдан кеч қоронғусигача бир бурда нон учун меҳнат қилади.

Карочидаги энг йирик заллардан бири — «Халиқдиноҳолл»да совет китоблари кўргазмаси ташкил этилибди. «Мен Ленин буюк мутафаккир бўлганини билардим, унинг баъзи асарларини ўқиганман ва Ильич даҳоси олдида бош эгаман, — дейди мусулмон коллежининг студенти Абдул Мужибхон. — Лекин у бунчалик кўп, асар ёзган деб сира ўйламаган эдим. Бугун унинг асарлари тўла тўпламини биринчи марта кўриб турибман...» Карочи университети ўқитувчиси Муҳаммад Азаматулла эса бундай деди: «Рус китобларини мен аввал ҳам кўрганман. Геология бўйича кандидатлик диссертациямни ёқлаш учун русча китоблардан кўп фойдаланганман. Шундай бўлса ҳам уларни мен қадрдон Карочида кўраётганимдан беҳад хурсандман. Мен бу ерга қўйилган 2 минг китобни ўз уйимда кўришни жуда-жуда истардим». Покистон—Совет дўстлиги жамиятининг актив аъзоси Нуржаҳон Каримий эса кўшиб қўйди: «Китоблар халқлар ўртасидаги дўстлик кўпригидир. СССРда урду, бенгал ва Покистоннинг бошқа миллий тилларида китоб чиқарилаётгани бизнинг ёзувчиларимизни беҳад қувонтирмоқда».

Карочилик рассом Машхур Аҳмад кўргазмага ўзининг сўнгги асари — Владимир Ильич Ленин портретини топширди. Гуруч донасига туш билан чизилган бу расмни фақат катта лупа ёрдамидагина кўриш мумкин. Рассом бу оригинал асарини совет халқига совға қилиб берди.

Карочидан Даккагача бўлган масофа 1700 километрдир. Даккага бориш учун осмон бўйлаб бутун Ҳиндистонни кесиб ўтиш керак. Шарқий Покистон ер юзидаги аҳолиси энг зич бўлган жойлардан ҳисобланади.

Мана, Даккадамиз. Шаҳар иссиқдан ҳансирайди. Ҳозир бу ерда айни ёз. Куз ўрнига кириб келган баҳор февраль ойидаёқ тугаган. Бу ерда сира қиш бўлмайди. Дакка бошқа Шарқ шаҳарларига ўхшаб кетади. Унда бозорлар ҳаддан ташқари кўп. Лекин ҳаридорларни бу бозорларда сотувчиларга нисбатан камроқ учратасиз.

Кишилар бу ерда Ғарбий Покистонга нисбатан анча қашшоқ яшашади. Шунинг учун бўлса керак, бу вилоятда сиёсий активлик анча кучли. Ҳозирги кунда турли партия ва касаба союзлари шу йилнинг октябрида бўладиган сайловга тайёргарликни қизитиб юборганлар. Улар мамлакат тараққиётида катта бурилиш ясайди деб ана шу сайловдан умид қилмоқдалар.

Даккада мен бу ерда жуда оммавийлашиб кетган шоирлар баҳс-мушоирасига қатнашдим. Мусобақалашаётганлар икки хил дунёқарашдаги кишилар экан. Баҳсда социализмни ёқлаётган шоир ғолиб чиқди.

...Биз Дакканинг бўшаб қолган кўчалари бўйлаб меҳмонхонага қайтдик. Уйнинг дим ҳавосидан қочиб, кўпчилик кароватларини кўчага олиб чиқишибди. Зим-зиё осмон бағрида миллионлаб юлдузлар чарақлайди. Шу ерда, Москвадан минглаб километр узоқда, кишиларнинг Ленинга, Совет Иттифоқига бўлган чексиз ҳурматини кўриб ҳайрон қоласан, киши. Шундан бўлса керак, қалбимда ана шу кишиларга нисбатан меҳрим жўш уриб кетди.

Н. ЕРМОШКИН,
АПН мухбири.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО
БУГУН

6.15 — Тонгги концерт, 7.40 — М. Насимов. «Дилбарим». Лирик-вокал сюита, 8.25 — Эстрада концерти, 9.30 — Танбур тароналари, 9,50 — Халқаро мавзуларда суҳбат (тожикча), 11.15 — Қишлоқ кооперацияси (русча), 11.30 — Болгар қўшиқларидан концерт, 12.15 — «Наманган зарбдори», 13,30 — Белоруссия қўшиқлари ва рақслари, 16.10 — Ёшлар учун музикали соат, 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 17.00 — Ўзбекистон композиторларининг камер куйлари, 18.00 — Илмий-атеистик темаларда эшиттириш, 18.10 — Қувонч қўшиқлари, 19.20 — Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт, 20.00 — «Узбекистан индустриальний» радиожурнали, 20.30 — Саноат ходимлари учун концерт, 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт, 22.30 — М. Қориев: «ОЙДИН КЕЧАЛАР». (радиопостановка).

ЛЕНИН КОМСОМОЛИ НОМЛИ МАРКАЗИЙ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА
11, 12 ИЮЛДА
(кураш майдонида)
ҚЎҚОНЛИК ЁШ ХУШОВОЗ ХОНАНДА
НАЗИРЖОН НАЗАРОВ
МАРҒИЛОНЛИК СЕВИМЛИ ХОНАНДАЛАР ОПА-СИНГИЛ
ДИЛОРОМХОН ВА РИСОЛАХОН ЗОКИРОВАЛАР
ТОШКЕНТЛИК ХОНАНДАЛАР
Хожиакбар ҲАМИДОВ, Шомурод ФАРМОНОВ, Рустамжон ХОЛИҚОВЛАР.
ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади.
Билетлар сотилмоқда.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Яшасин севги! — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12 да), «СПУТНИК» (кеч соат 8 ва 9 да), НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим ва кеч 7.20 минутда).

Уч ёқлама текширув — «СПУТНИК», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Онам эрга тегди — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (эрталаб соат 10, 11 ярим, кундуз 4 ва кеч 9 да).

Қора лола — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Қашқирлар ороли — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ҳалоскорлик — «МОСКВА» (кундуз соат 1 ва кеч 6 да).

Графиня Коссель — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 3, кеч 6 ва 8.45 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади)

Уч ёқлама текширув — «ФЕСТИВАЛЬ».

Онам эрга тегди — «ХИВА».

Анжелика — фариштаралар маликаси — ТЕЛЬМАН номли.

Шантеклер маликаси — «РАКЕТА».

САМАРҚАНД ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКУМИ

1970—71 ўқув йили учун кундузги бўлимнинг 1 ва 2 курсига ва сиртқи бўлимнинг 1 ва 3 курсига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникум темир йўл транспорти учун «Темир йўл эксплуатацияси» ва «Темир йўл транспортида бухгалтерия ҳисоби» касби бўйича ўрта малакали мутахассислар тайёрлайди.

Техникум ўрта маълумотлиларни кундузги бўлимнинг 2 курсига, сиртки бўлимнинг 3 курсига, тўлиқсиз ўрта маълумотлиларни кундузги ва сиртқи бўлимларнинг 1 курсига қабул қилади.

Кундузги бўлим студентларига умумий асосда стипендия берилади.

Бошқа жойдан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Аризалар — 31 июлгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Кирувчилар: ўрта маълумотлилар — рус тили ва адабиёти (иншо), математика (оғзаки)дан;

тўлиқсиз ўрта маълумотлилар — рус тили (диктант), математика (оғзаки)дан имтиҳон топширадилар.

Мурожаат учун адрес: Самарқанд шаҳар, Фигельский кўчаси, 16 уй.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА
10—11 ИЮЛДА
ҚИШКИ БИНОДА
С. АБДУЛЛА асари,
Д. ЗОКИРОВ,
К. ЖАББОРОВ музикаси.

МЕНИНГ ЖАННАТИМ

(3 парда, 5 кўринишли музикали драма)
Постановкачи режиссёр — А. РАҲИМОВ.
Дирижёр — Э. ТОШМАТОВ.
Рассом — **Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби** Г. А. ВИЗЕЛЬ.
Балетмейстер — О. НАЗРУЛЛАЕВ.
Режиссёр — **Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист** Р. ШОКИРОВ.
Режиссёр ассистенти — Р. МУҲИТДИНОВА.
Концертмейстерлар — А. Б. МАЛИНА, М. А. ФУРМАН.
Спектакль кеч соат 8 да бошланади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Советқурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604, Адабиёт ва санъат — 332036. 331216 Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553, Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256 330257 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши —38—42, Нукус —42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон —22—09.

№ Г. — 160. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 01693.